

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ

อำเภอสอง จังหวัดแพร่

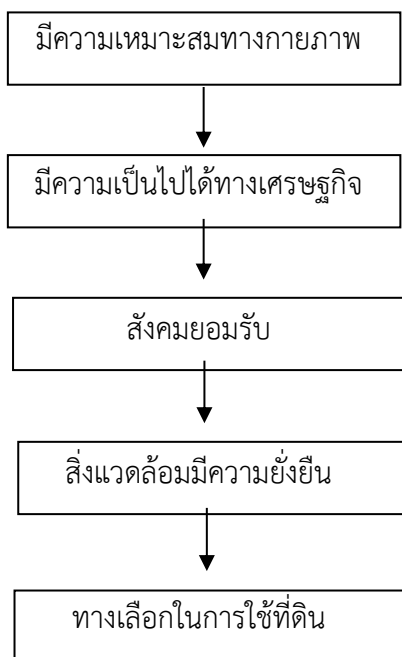

เอกสารวิชาการ
สภามัตพัฒนาที่ดินแพร่
ลำดับกรบทพัฒนาที่ดินเขต 7

กรบทพัฒนาที่ดิน
กรทกรวกรเขตและสหกรณ
2564

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ
2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-8
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-10

สารบาญ (ต่อ)	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-14
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดิน	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
เอกสารอ้างอิง	อ1
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่ ปี 2532-2561	2-7
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	2-11
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปี 2563	2-14
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปี 2564	2-15
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	2-17
2-6 รายได้ - รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปี2562	2-20
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 บ่อบาดาล ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-6
3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-14
3-4 สมบัติที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-17
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-21
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	4-4
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	5-6
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-5
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2565-2568)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	2-3
2-2 ความลาดชัน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	2-4
2-3 ภาพตัดขวางภูมิประเทศ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	2-5
2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดแพร่	2-9
2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแพร่	2-10
2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	2-13
2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	2-15
2-8 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	2-21
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-3
3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-4
3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-5
3-4 ทรัพยากรน้ำ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-7
3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-8
3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-19
3-7 ทรัพยากรดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-20
3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	3-22
4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	4-5
4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	4-9
4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	4-11
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	6-13
6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	6-14

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง กายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่าง ๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“**ดิน**” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“**ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทพวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค่าจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“**ดิน**” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำพหุกรรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“**การใช้ที่ดิน**” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“**การใช้ที่ดิน**” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“**การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน**” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็น การกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB , 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านการเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

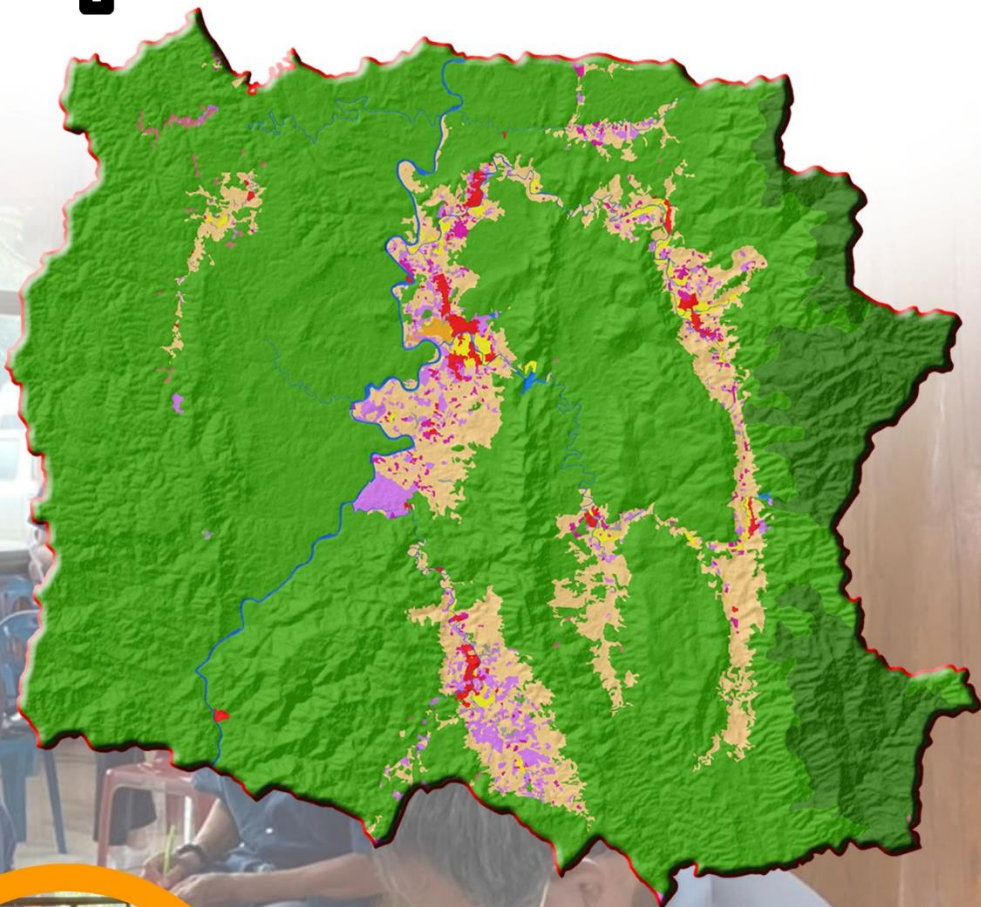
1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอสอง มีเนื้อที่ 669.04 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 418,150 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเชียงม่วน และตำบลบ้านมาง อำเภอเชียงม่วน และตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ้านฟ้า อำเภอบ้านหลวง และตำบลยาบหัวนา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบ้านแหง และตำบลแม่ตึบ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

ตำบลสะเอียบมีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1154 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1120 ทางหลวงชนบท พร. 4020 ทางหลวงชนบท พร. 4012 (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านดอนชัย

หมู่ที่ 6 บ้านดอนแก้ว

หมู่ที่ 2 บ้านนาฝาย

หมู่ที่ 7 บ้านห้วยโป่ง

หมู่ที่ 3 บ้านป่าเลา

หมู่ที่ 8 บ้านท่าวะ

หมู่ที่ 4 บ้านนาหลวง

หมู่ที่ 9 บ้านดอนชัยสักทอง

หมู่ที่ 5 บ้านแม่เต็น

หมู่ที่ 10 บ้านป่าเลาเหนือ

(องค์การบริหารส่วนตำบลสะเอียบ, 2563)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

เมืองสะเอียบเป็นหัวเมืองโบราณขนาดเล็กของล้านนา ปัจจุบันมีสถานภาพทางการปกครองตามกระทรวงมหาดไทยเป็นตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

เมืองสะเอียบแห่งนี้มีหลักฐานในตำนานว่าเคยเป็นพื้นที่ที่มีการอยู่อาศัยมาหลายยุคสมัย และอาจมีการตั้งบ้านเมืองซ้อนทับกันมาแล้วหลายครั้งเริ่มตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๗ จนกระทั่งในช่วงเมื่อ ๒๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา ตัวตนของความเป็นเมืองสะเอียบมีความเด่นชัดมากขึ้น และระบบบางอย่างก็ยังคงสืบทอดอยู่ในวิถีชีวิตของลูกหลานชาวเมืองสะเอียบมาจนถึงในรุ่นปัจจุบัน ทั้งคติความเชื่อและระบบ

โครงสร้างทางการเมืองปกครอง เช่น มีระบบผีเมือง มีชื่อเมืองและผิอารักษ์ประตุมือง มีระบบการจัดเก็บ และส่งส่วย ระบบเจ้าเมืองและกลุ่มขุนนางปกครอง (มี “พญาไชยยะ” หรือ “พญาไชย” เป็นเจ้าเมือง สะเอียบคนสุดท้าย(ต้นตระกูล “สะเอียบคง”) ที่ภายหลังได้สืบทอดมาเป็นระบบ “พ่อแคว่น” (กำนัน)) ที่ปกครองเมืองสะเอียบขึ้นตรงกับเมืองสา(เมืองเวียงสา) และเมืองสาขึ้นกับเมืองนครน่าน ตลอดจนมี พิธีกรรมหยาเมืองซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเจ้าเมืองสะเอียบโดยตรง เป็นต้น

สังเกตว่าเมืองสะเอียบเป็นหัวเมืองขนาดเล็กมาก คือเจ้าเมืองสะเอียบต้องปกครองขึ้นตรงกับเจ้าเมืองใหญ่ขึ้นไปอีก ๒ ชั้น คือ เจ้าเมืองสาและเจ้าผู้ครองนครน่าน แต่ทว่าในด้านความสำคัญที่แสดงตัวตนของความเป็นเมือง กลับมีความเด่นชัดกว่าหัวเมืองอื่นที่อยู่ในระดับเดียวกันนี้

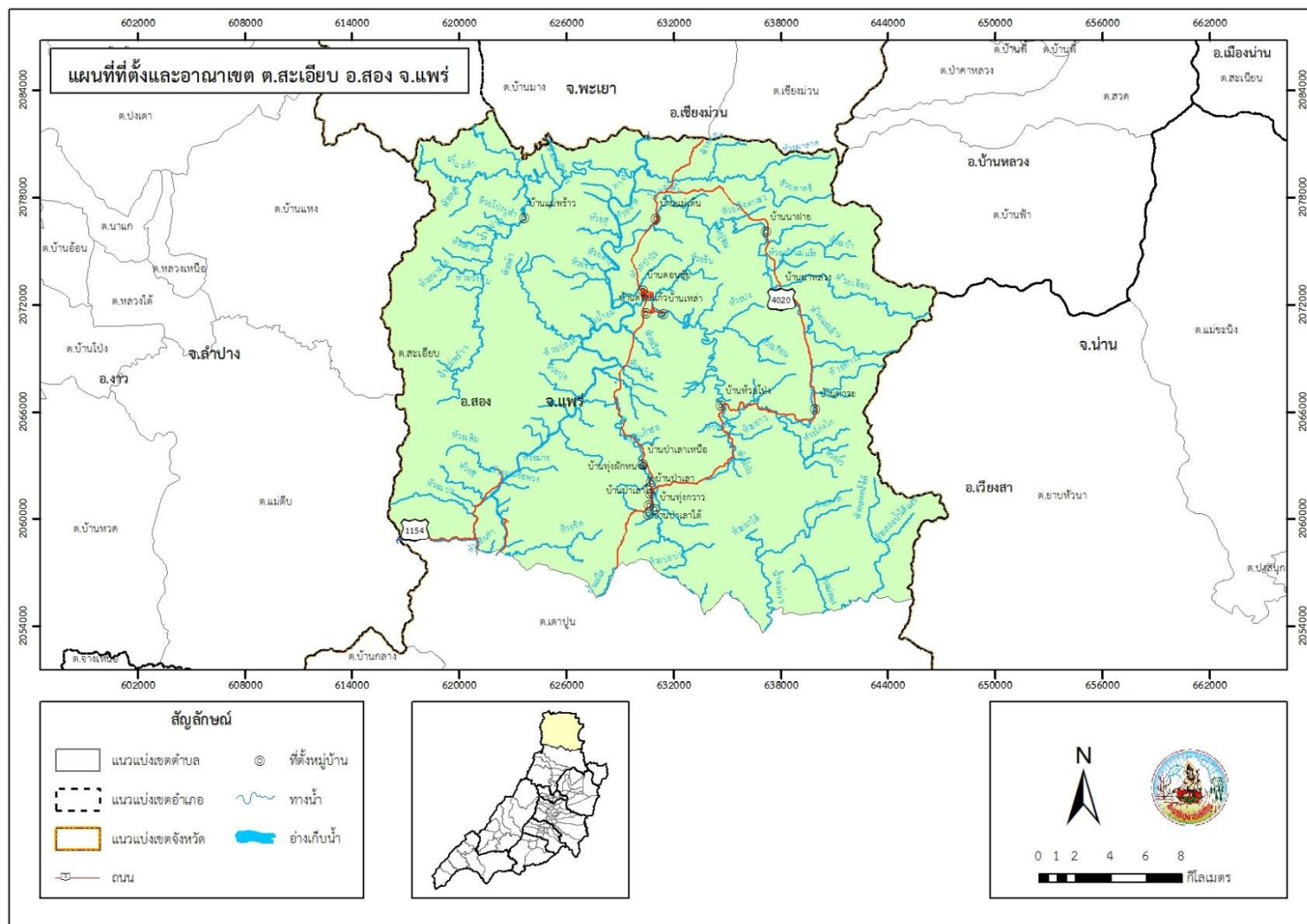
ดังนั้นหากศึกษาประวัติศาสตร์เมืองสะเอียบก็จะแสดงให้เห็นระบบของความเป็นเมืองขนาดเล็กมากของล้านนา ที่ยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าทั้งระบบของความเป็นเมือง และเป็นภาพตัวแทน

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงพื้นที่สูงชันมาก โดยส่วนใหญ่ มีความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่เนินเขา ตำบลสะเอียบมีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 184-1,420 เมตร โดยด้านทิศตะวันออก ทิศตะวันตก และทิศใต้ของตำบลเป็นพื้นที่สูงชัน บริเวณกลางตำบลมีแอ่งที่ราบระหว่างเนินเขาเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนทางด้านทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ต้นน้ำของแม่น้ำยมที่ไหลไปทางทิศเหนือของตำบล (รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

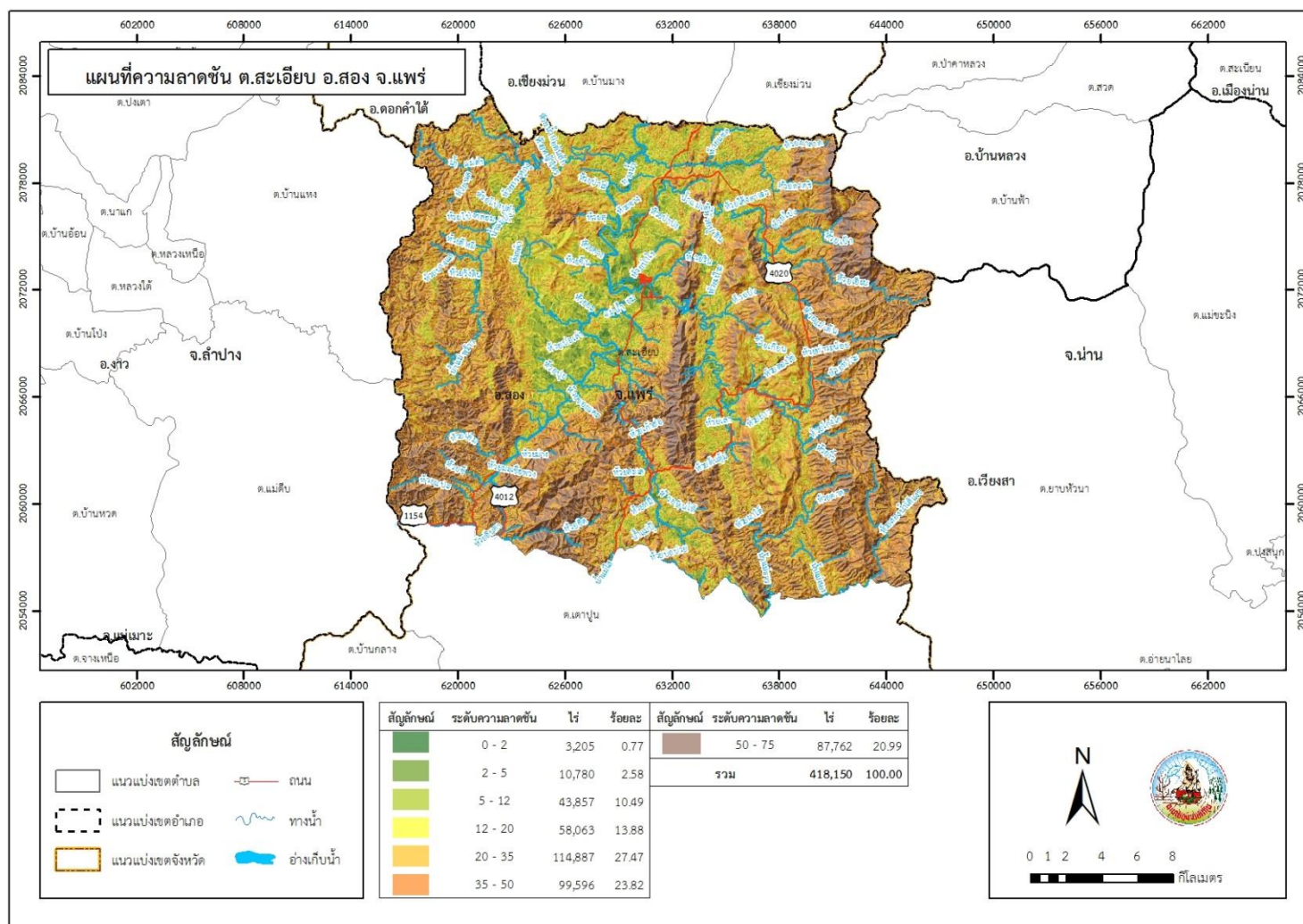
แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

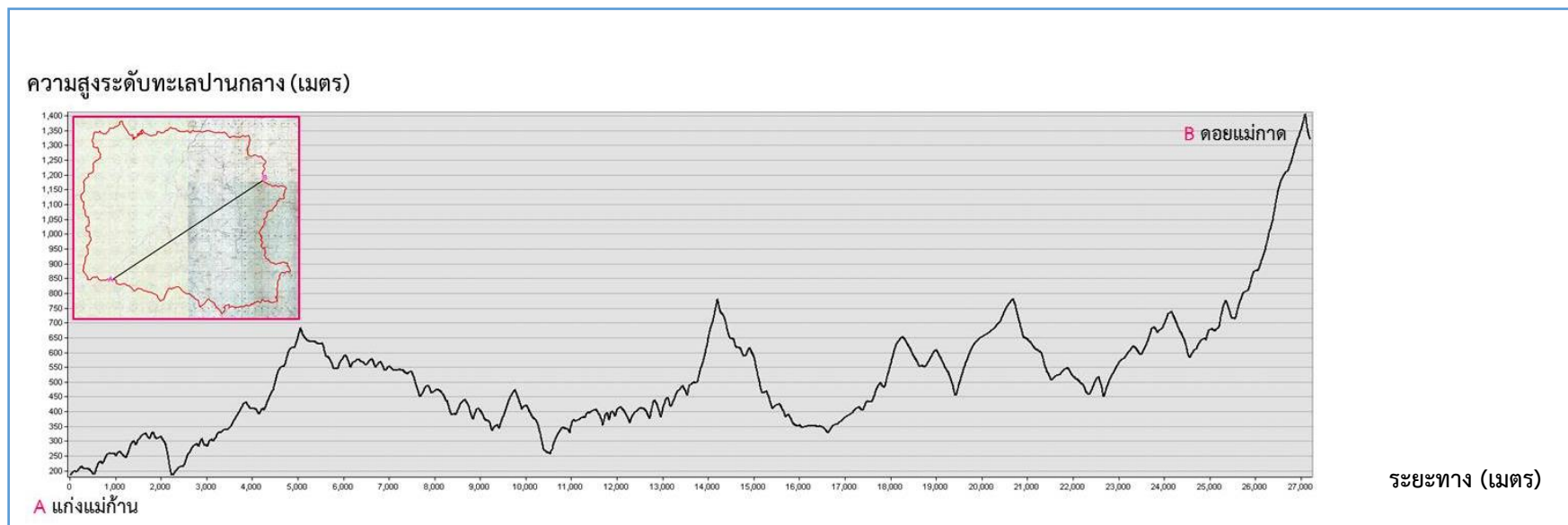
รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลสะเียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-3 ภาพตัดขวางสภาพภูมิประเทศ ตำบลสะเียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดแพร่ มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดแพร่ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดแพร่มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดแพร่มีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดแพร่ พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ระยะเวลานี้เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เดือนที่มีฝนตกหนักมากที่สุด คือ เดือนกันยายน ปริมาณฝนเฉลี่ย 227.6 มิลลิเมตร เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชันที่พัดเข้ามาในช่วงดังกล่าว

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ระยะเวลานี้เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมหนาวและแห้งแล้ง เดือนมกราคมเป็นเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุด 16.4 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนพฤษภาคม ระยะเวลานี้จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ อุณหภูมิเฉลี่ยโดยทั่วไปจะสูงขึ้นทำให้มีสภาพอากาศร้อนกว่าปกติ และจะร้อนมากที่สุดในเดือนเมษายน โดยมีอุณหภูมิสูงสุด 37.5 องศาเซลเซียส ทั้งนี้ อาจจะมีพายุโซนร้อนเกิดขึ้นเนื่องจากอากาศเย็นจากประเทศจีนเคลื่อนตัวลงมาเป็นครั้งคราว ทำให้เกิดปะทะกับอากาศร้อนเขตท้องถิ่น เกิดเป็นแนวปะทะอากาศเย็น ทำให้มีพายุฝนฟ้าคะนองเกิดขึ้นแต่มีฝนตกไม่นาน

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดแพร่อยู่ทางภาคเหนือตอนบน พื้นที่ส่วนใหญ่มีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 26.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.3 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.0 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดแพร่มีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,163.3 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 124 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 227 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 21 วัน จากเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลสะเอียบ ฝนอยู่ในช่วง 1,100-1,200 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่ ปี 2532-2561

เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	16.4	31.1	22.5	74.0	13.9	2.3	13.6	49.9
ก.พ.	17.8	33.6	24.6	68.0	12.8	1.9	12.5	56.8
มี.ค.	21.4	36.2	27.8	63.0	34.3	3.9	32.4	82.5
เม.ย.	24.5	37.5	30.0	65.0	81.5	7.5	70.9	90.9
พ.ค.	25.0	35.5	29.2	74.0	176.3	15.5	126.6	86.5
มิ.ย.	25.0	33.8	28.4	79.0	139.5	17.2	108.4	80.1
ก.ค.	24.7	32.6	27.8	81.0	177.4	20.3	127.0	79.1

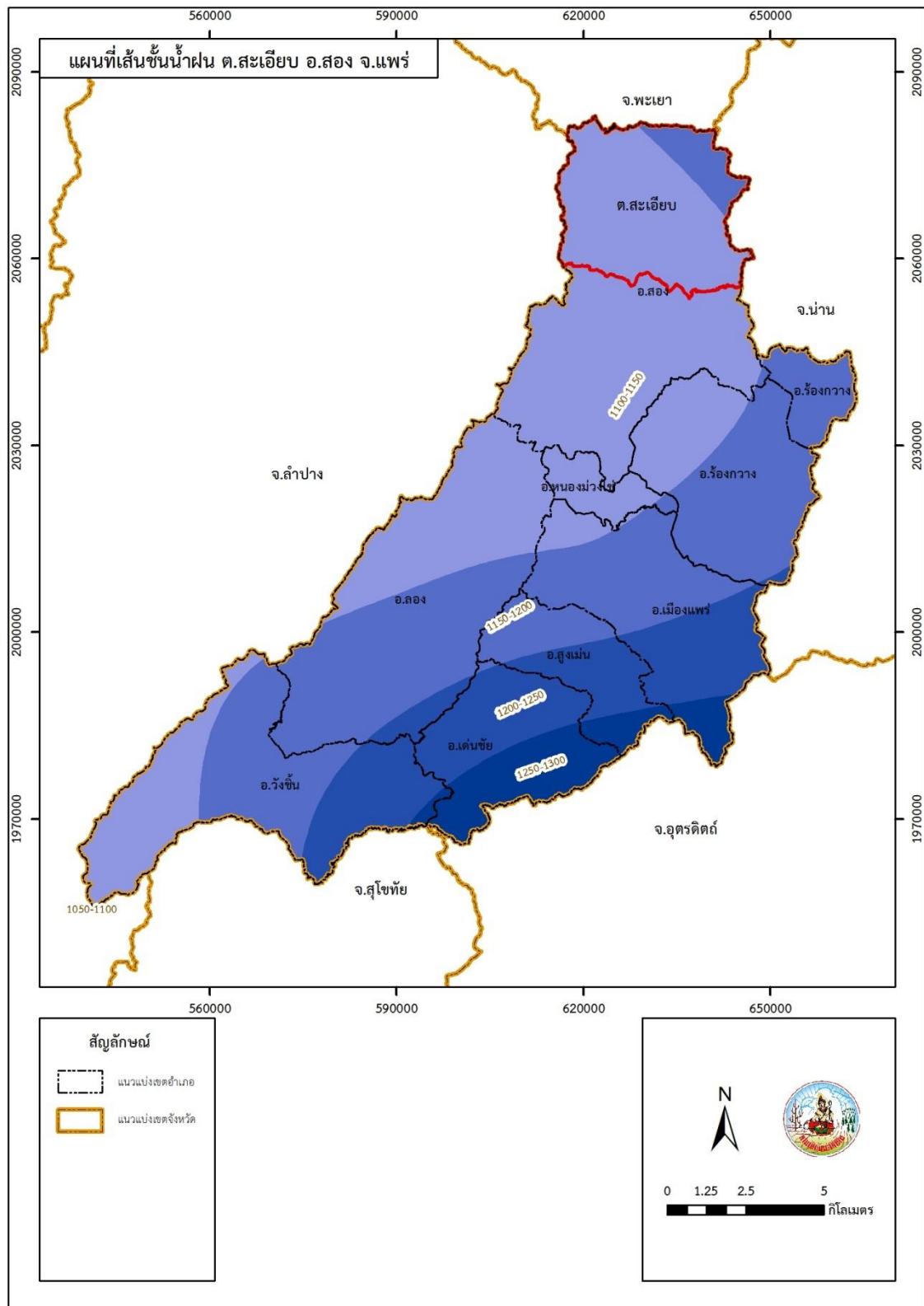

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่ ปี 2532-2561 (ต่อ)

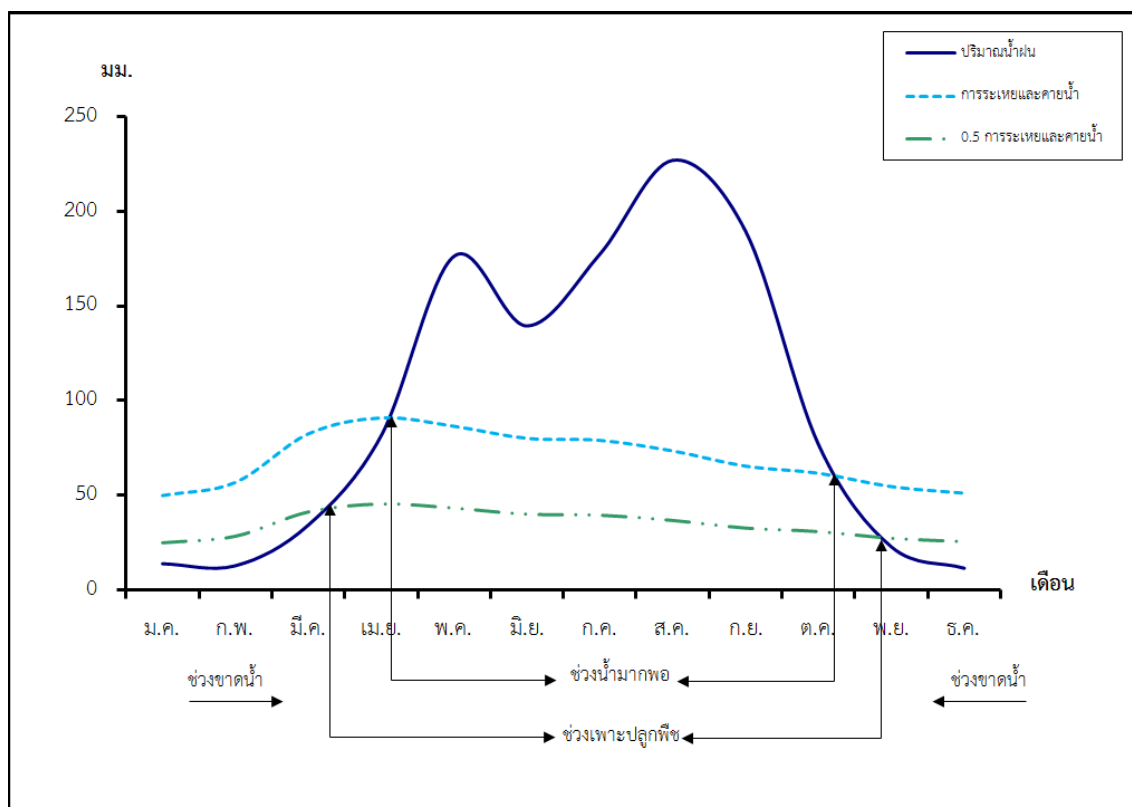
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ส.ค.	24.5	32.2	27.4	84.0	227.0	21.6	144.6	73.5
ก.ย.	24.4	32.5	27.3	85.0	189.5	19.0	132.0	65.4
ต.ค.	23.3	32.4	26.7	83.0	76.8	10.6	67.4	61.7
พ.ย.	20.2	31.8	24.9	79.0	22.8	3.3	22.0	54.6
ธ.ค.	16.8	30.4	22.5	76.0	11.5	1.4	11.3	51.2
รวม	-	-	-	-	1,163.3	124.5	868.7	832.1
เฉลี่ย	22.0	33.3	26.6	75.9	-	-	-	-

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแพร่

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,407 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 55,484 ไร่ หรือร้อยละ 13.54 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 2,942 ไร่ หรือร้อยละ 0.70 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 40,399 ไร่ หรือร้อยละ 9.71 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด และกะหล่ำปลี
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 8,719 ไร่ หรือร้อยละ 2.22 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นผสมยางพารา ปาล์มน้ำมัน สัก กาแฟ และจามจุรี
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 2,544 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ส้ม มะม่วง มะขาม และลำไย

2.5) ไร่มุมนเวียน มีเนื้อที่ 874 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่มุมนเวียนร้าง และข้าวโพด(ไร่มุมนเวียน)

2.6) พุ่หญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 357,011 ไร่ หรือร้อยละ 84.99 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าไม้ผลัดใบ สมบูรณ์ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู และป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 825 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พุ่หญ้าธรรมชาติพุ่หญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า และเหมืองแร่

5) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 2,423 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,407	0.58
A	พื้นที่เกษตรกรรม	55,484	13.54
A1	พื้นที่นา	2,942	0.70
A101	นาข้าว	2,942	0.70
A2	พืชไร่	40,399	9.71
A200	ไร่ร้าง	281	0.08
A202	ข้าวโพด	40,083	9.59
A223	กะหล่ำปลี	35	0.04
A3	ไม้ยืนต้น	8,719	2.22
A301	ไม้ยืนต้นผสม	39	0.04
A302	ยางพารา	2,760	0.66
A303	ปาล์มน้ำมัน	206	0.08
A305	สั้ก	5,589	1.34
A312	กาแฟ	13	0.02
A318	จามจุรี	112	0.08

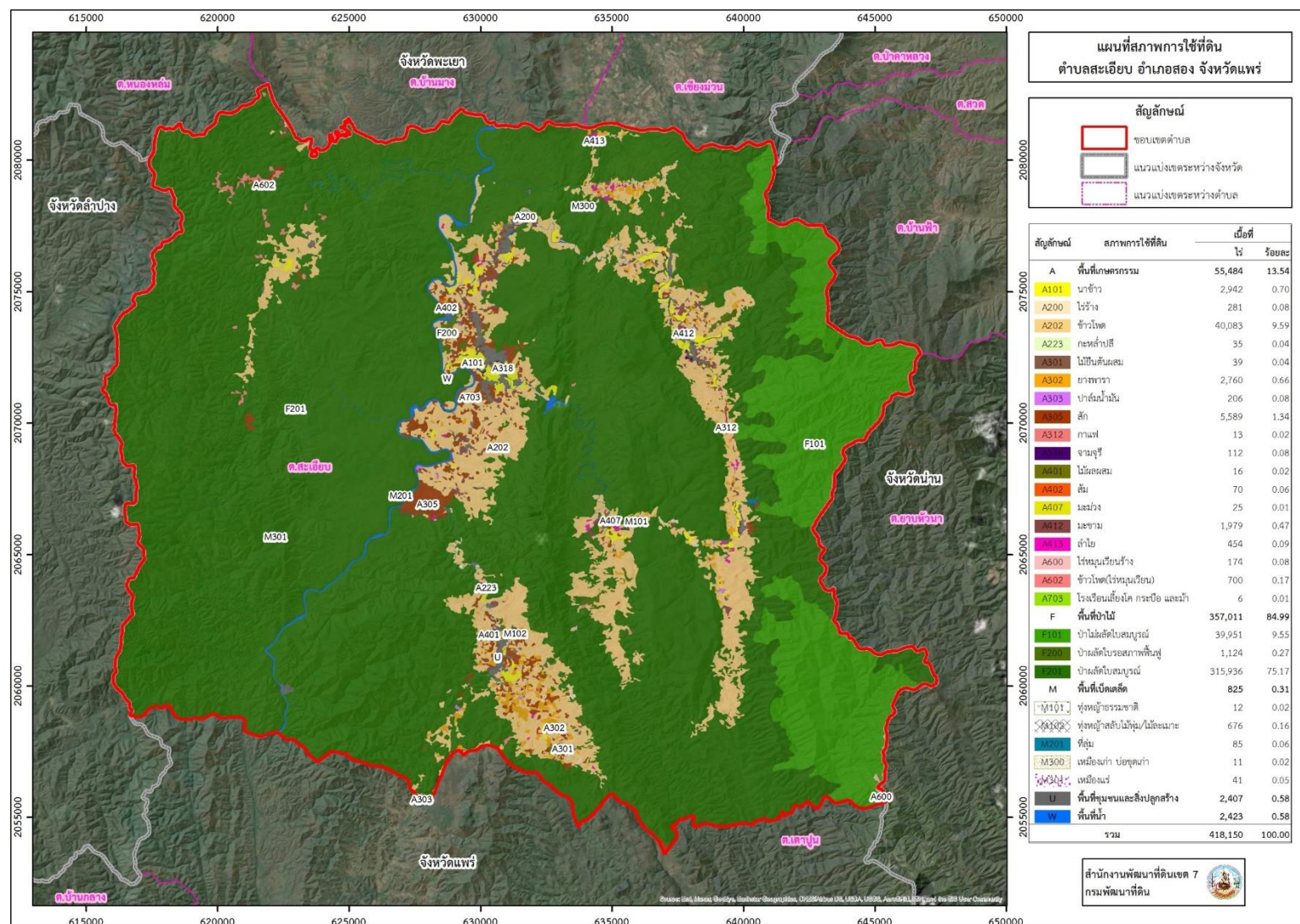
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A4	ไม้ผล	2,544	0.65
A401	ไม้ผลผสม	16	0.02
A402	ส้ม	70	0.06
A407	มะม่วง	25	0.01
A412	มะขาม	1,979	0.47
A413	ลำไย	454	0.09
A6	ไร่หมุนเวียน	874	0.25
A600	ไร่หมุนเวียนร้าง	174	0.08
A602	ข้าวโพด(ไร่หมุนเวียน)	700	0.17
A7	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	6	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	6	0.01
E	<u>พื้นที่ป่าไม้</u>	<u>357,011</u>	<u>84.99</u>
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	39,951	9.55
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,124	0.27
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	315,936	75.17
M	<u>พื้นที่เบ็ดเตล็ด</u>	<u>825</u>	<u>0.31</u>
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	12	0.02
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	676	0.16
M201	ที่ลุ่ม	85	0.06
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	11	0.02
M301	เหมืองแร่	41	0.05
W	<u>พื้นที่น้ำ</u>	<u>2,423</u>	<u>0.58</u>
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		418,150	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสะเียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 5,574 คน แยกเป็นชาย 2,846 คน หญิง 2,728 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 7.06 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,370 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,395 ครัวเรือน หรือร้อยละ 51.13 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,333 ครัวเรือน หรือร้อยละ 48.86 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปี 2562

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลสะเอียบ	2,370	2,846	2,728	5,574
หมู่ที่ 1 ดอนชัย	384	409	356	765
หมู่ที่ 2 นาฝาย	128	188	172	360
หมู่ที่ 3 ป่าเลา	264	337	313	650
หมู่ที่ 4 นาหลวง	221	292	319	611
หมู่ที่ 5 แม่เต็น	205	233	224	457
หมู่ที่ 6 ดอนแก้ว	301	352	342	694
หมู่ที่ 7 ห้วยโป่ง	114	126	117	243
หมู่ที่ 8 ท่าวะ	140	184	166	350
หมู่ที่ 9 ดอนชัยสักทอง	465	500	514	1,014
หมู่ที่ 10 ป่าเลาเหนือ	148	224	205	430

ที่มา : กรมการปกครอง (2562)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปี2561

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,094	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,395	51.13
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	1,333	48.86

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2562)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2562)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2562 สภาพทั่วไปของตำบลสะเอียบ ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลสะเอียบ มีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1154 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1120 ทางหลวงชนบท พร. 4020 ทางหลวงชนบท พร. 4012 (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559) และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แต่ตำบลสะเอียบยังมีบางหมู่บ้านที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงการขยายเขตไฟฟ้า

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลสะเอียบมีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาภูเขา อ่างเก็บน้ำห้วยแม่สกิน น้ำประปาในหมู่บ้าน น้ำบาดาล และน้ำบ่อ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส 3 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง และการศึกษานอกระบบ 1 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 3 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด(มหานิกาย) 8 แห่ง คริสตจักรไมตรี 1 แห่ง สถานีตำรวจ 1 แห่ง ศูนย์ OTOP ตำบล 1 แห่ง วิสาหกิจชุมชน 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 13 แห่ง การขนส่งพัสดุ 1 แห่ง ร้านค้าในชุมชน 30 ร้าน

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่เทศบาลตำบลสะเอียบ มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น หมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่า แก่งเสือเต้น หล่มดั่ง อุทยานแห่งชาติแม่ปายม ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปี 2562

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
แม่น้ำยม	1
ลำห้วยแม่สกกิน	1
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	4
โรงเรียนขยายโอกาส	3
การศึกษานอกระบบ	1
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	3
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
วัด (มหานิกาย)	8
คริสตจักรไมตรีจิต/สุข	1
สถานีตำรวจ	1
ศูนย์ OTOP ตำบล	2
วิสาหกิจชุมชน	1
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	13
การขนส่งพัสดุ	1
ร้านค้าและกลุ่มอาชีพในชุมชน	30
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
หมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่า	1
แก่งเสือเต้น	1
หล่มต้ง	1
อุทยานแห่งชาติแม่ปืม	1

ที่มา: คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสะเอียบ (2562)

7) หมอติงอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอติงอาสาในตำบลบ้านสะเอียบ มีจำนวน 11 ราย คือ

1. นายประสงค์ นาคะ	หมอติงอาสาประจำตำบล
2. นายวิชัย รักษาพล	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
3. นายสมาน คำบุญเรือง	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
4. นายบุญช่วย สาทุ่ง	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
5. นายศรีวงศ์ อินตะ	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
6. นายนคร ชันทะบุตร	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
7. นายศรีวัน หลี่แก้วสาย	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
8. นายสมคิด ธงออน	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
9. นายยืน ปันจา	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
10. นายสมาน สร้อยเงิน	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน
11. นายสิงห์คำ หายทุกข์	หมอติงอาสาประจำหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2562)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2562 ประชากรตำบลสะเอียบ จำนวน 5,574 คน จำนวน 2,370 ครอบครัวยึดถือครองที่ดินเฉลี่ยครอบครัวละ 1 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลสะเอียบ ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ข้าวโพด อาชีพรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย หรือทำการค้าขาย เนื่องจากมีชาวบ้านบางส่วนมีโรงสุรากลั่นชุมชนซึ่งเป็นอุตสาหกรรมของครอบครัว

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลสะเอียบ เป็นพื้นที่เหมาะทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน และมีอาชีพเสริม เช่น เลี้ยงโค เลี้ยงสุกรนอกจากนี้ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ หมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่า แก่งเสือเต้น หล่มดั่ง อุทยานแห่งชาติแม่ปืม ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ปลูกข้าวโพด รองลงมาได้แก่ อาชีพการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค สุกร และในตำบลจะมีอาสาสมัครปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับการรักษาโรค การผสมพันธุ์สัตว์ และด้านอาชีพอุตสาหกรรมทางชุมชนได้มีโรงงานสุรากลั่นชุมชน

9.1.2) ด้านอุตสาหกรรม ตำบลสะเอียบ มีโรงงานอุตสาหกรรมสุรากลั่นชุมชนซึ่งเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน จำนวน 99 โรง

9.2) ด้านแรงงาน

ในพื้นที่ตำบลสะเอียบ มีโรงงานสุรากลั่นชุมชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีบางโรงงานที่ได้นำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานพื้นที่และได้รับการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง เนื่องจากแรงงานในพื้นที่ไม่เพียงพอและทำงานได้ไม่ต่อเนื่องเพราะมีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งถึงฤดูที่ต้องเพราะปลูก ทำให้ทางโรงงานขาดคนที่จะมาทำงาน จึงต้องนำแรงงานจากที่อื่นเข้ามาทำแทนเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อการส่งสินค้า

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ในพื้นที่เทศบาลตำบลสะเอียบ มีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ ลำห้วยแม่สกิน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก มีพื้นที่หมู่บ้านที่ติดกับเขตพื้นที่ป่าไม้ คือ อุทยานแห่งชาติแม่ปาย เป็นแหล่งทำมาหากินและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของตำบล แต่แหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และการทำการเกษตรของเกษตรกรตำบลสะเอียบในช่วงฤดูแล้ง

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

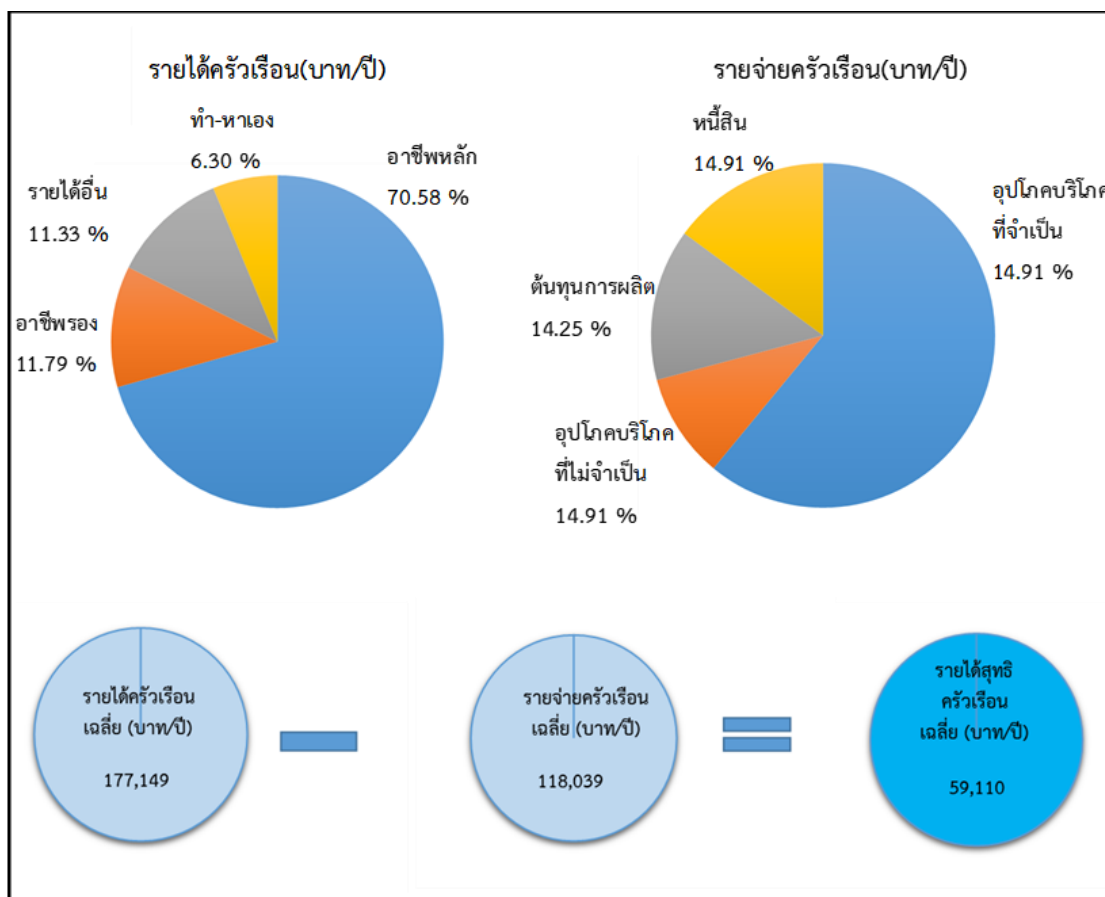
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 141,007.46 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 61,740.11 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 161,856.34 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 70,868.79 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายจ่ายครัวเรือนมากกว่ารายได้ครัวเรือนปีละ 20,848.88 บาท และรายจ่ายบุคคลมากกว่ารายได้บุคคลปีละ 9,128.68 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลสะเอียบ								
หมู่ที่ 1 บ้านดอนชัย	66,148.65	12,479.73	8,009.01	7,833.33	94,470.72	47,773.35	66,532.43	33,645.10
หมู่ที่ 2 บ้านนาฝาย	161,784	28,630	14,643	11,740	216,797	75,803.15	196,770.00	68,800.70
หมู่ที่ 3 บ้านป่าเลา	86,549.22	24,109.33	6,924.87	5,704.15	123,287.56	60,239.24	137,829.57	67,344.57
หมู่ที่ 4 บ้านนาหลวง	108,480.95	13,480.95	8,564.29	9,422.62	139,948.81	61,227.60	562,779.17	246,215.89
หมู่ที่ 5 บ้านแม่ต้น	109,446.28	22,363.64	12,366.12	59,041.32	203,217.36	74,739.51	117,500.00	43,214.29
หมู่ที่ 6 บ้านดอนแก้ว	133,408.38	27,589.01	12,589.01	9,015.71	182,606.81	83,240.81	132,527.75	60,412.41
หมู่ที่ 7 บ้านห้วยโป่ง	98,007.14	9,050	5,924.57	7,871.43	120,853.14	59,575.49	115,519.14	56,946.06
หมู่ที่ 8 บ้านท่าวะ	115,627.66	21,244.68	11,208.51	15,446.81	163,527.66	58,006.04	217,371.28	77,105.28
หมู่ที่ 9 บ้านดอนชัยสักทอง	72,395.76	6,276.68	5,305.65	23,816.25	107,794.35	52,869.67	44,823.68	21,984.58
หมู่ที่ 10 ป่าเลาเหนือ	90,167.62	22,274.59	12,162.30	12,881.15	137,485.66	49,920.39	137,815.25	50,040.06

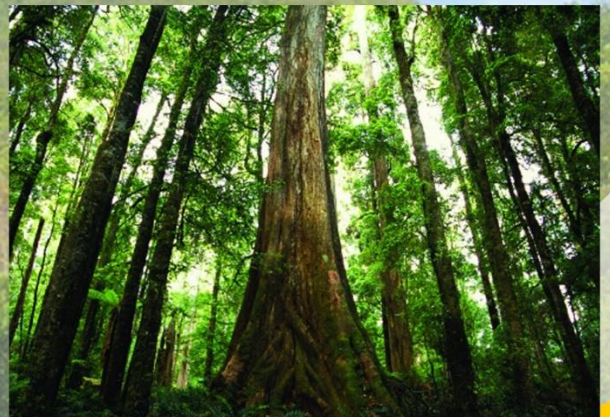
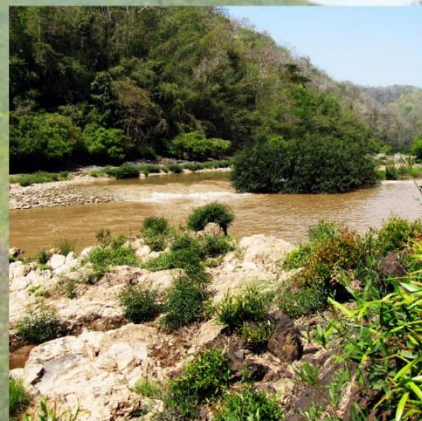
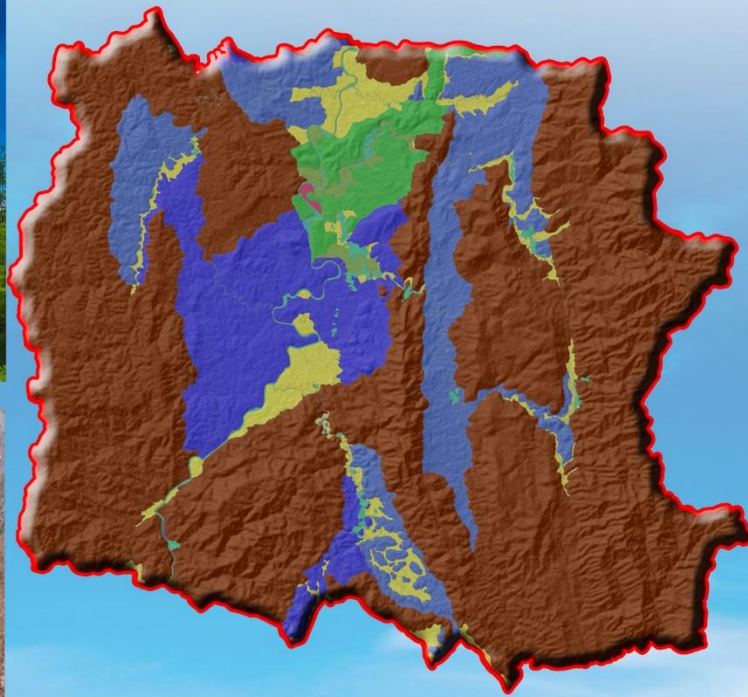
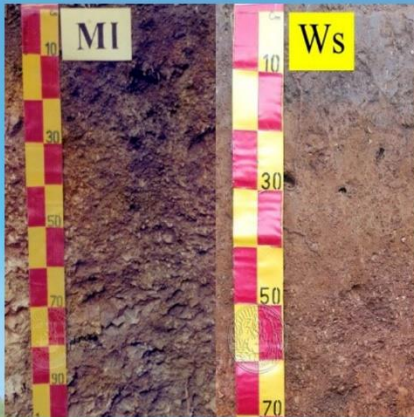
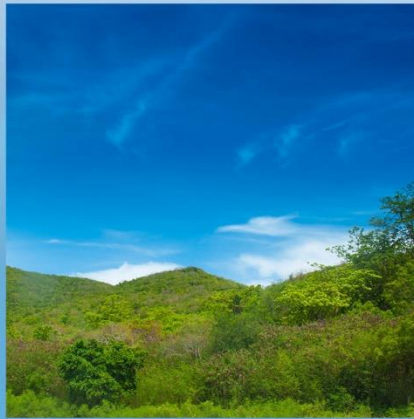
ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ป่งและป่าแม่เป้า ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่สอง ในพื้นที่ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีพื้นที่ 407,378 ไร่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าแม่สอง	เล่ม 90 ตอนที่ 119 วันที่ 25 กันยายน 2516	266,703
ป่าแม่ป่งและป่าแม่เป้า	เล่ม 90 ตอนที่ 153 วันที่ 27 พฤศจิกายน 2516	140,675

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 381,120 ไร่
- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 21,306 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 120,514 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 102,895 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 105,135 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 87,617 ไร่
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 1,989 ไร่

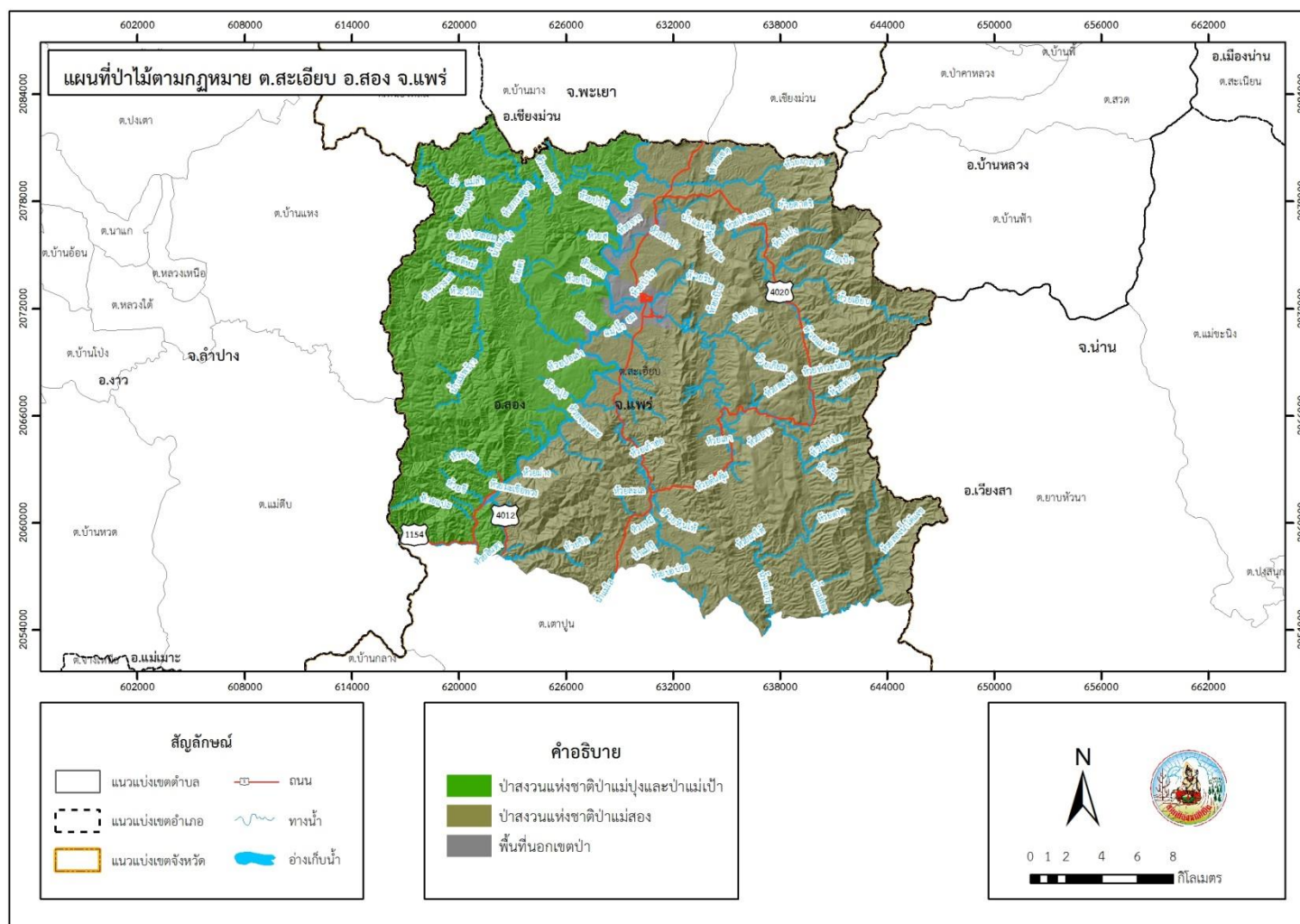
ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น
ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

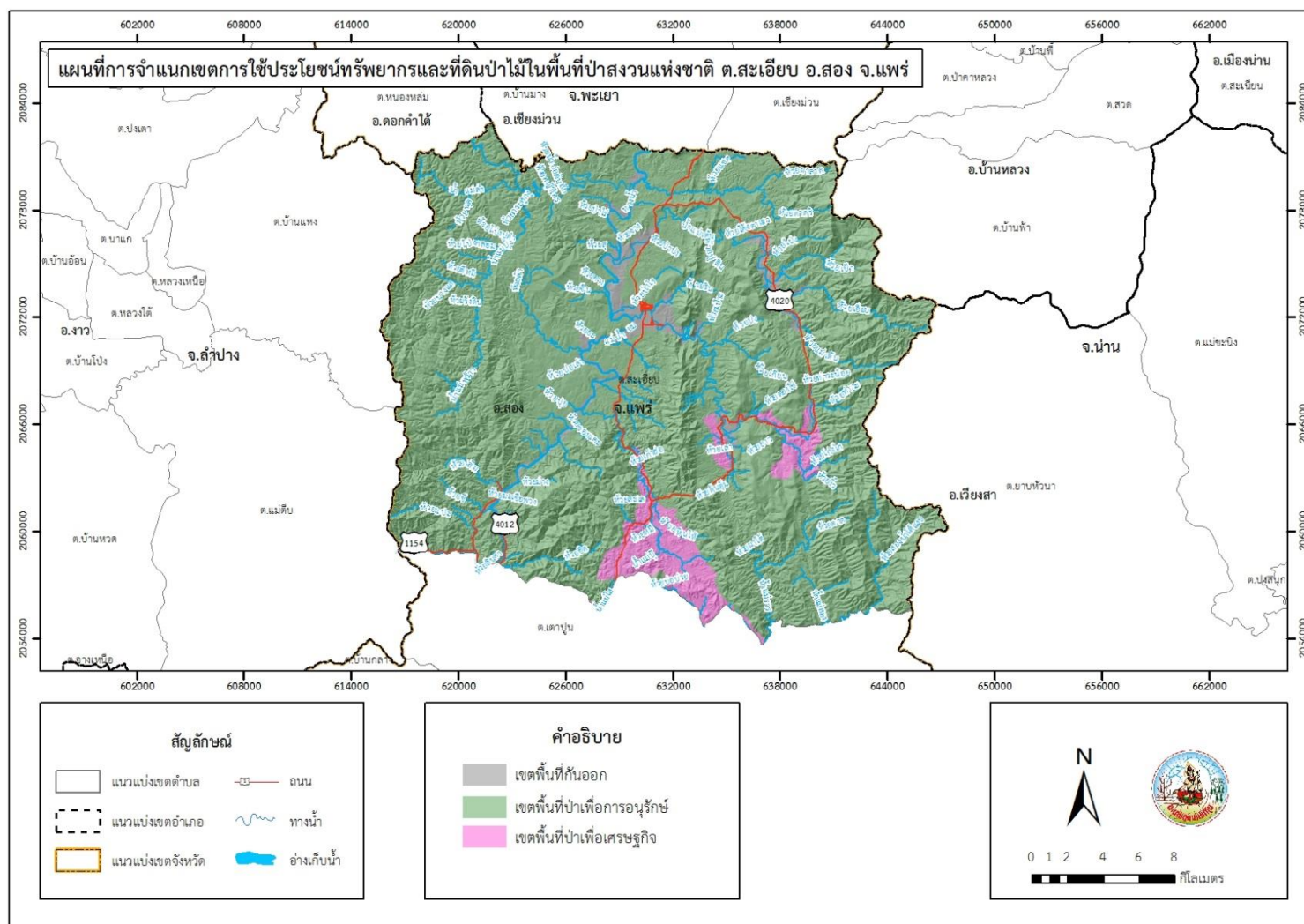
แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

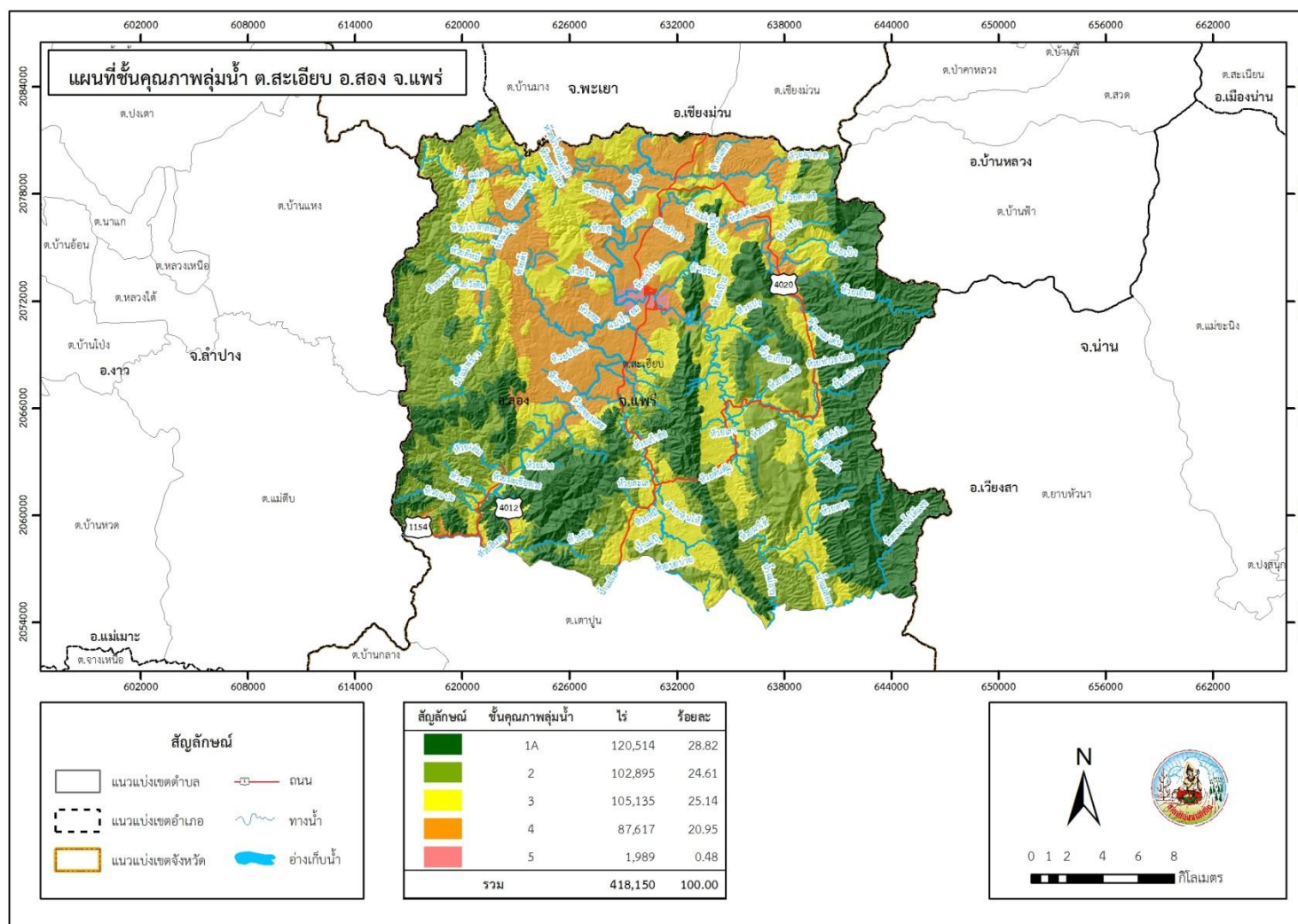
แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำยม น้ำแม่เด่น น้ำแม่ธาร น้ำแม่ปู้ น้ำแม่ปุง น้ำแม่พร้าว น้ำแม่ลำ น้ำแม่สอง น้ำแม่สะกิ้น น้ำแม่ใส ห้วยกระตูก ห้วยเก้าฮ่อ ห้วยเกียน ห้วยโก่งโก ห้วยช่วง ห้วยขิด ห้วยคาง ห้วยเค็ด ห้วยโค้งตาแรว ห้วยจั่ว ห้วยจองแคะ ห้วยจาง ห้วยจำกู ห้วยจิ้น ห้วยชี ห้วยแซด ห้วยดีหมี่ ห้วยต้นตุ่ม ห้วยตองโซ่ ห้วยต้า ห้วยตาด ห้วยตาดริ ห้วยท่าวะ ห้วยท่าวะใต้ ห้วยท่าวะน้อย ห้วยนางเลา ห้วยนางแล ห้วยน้ำขุน ห้วยนุด ห้วยบ่อบวย ห้วยบ่อเล่า ห้วยปง ห้วยป่าปง ห้วยป่าไร่ ห้วยป่าไร่ ห้วยปุย ห้วยปุดิน ห้วยเป้า ห้วยเป้าแม่แรง ห้วยเป้าเลาใหญ่ ห้วยเป้าะ ห้วยแปะ ห้วยโป่ง ห้วยโป่งปุดา ห้วยโป่งผาง ห้วยโป่งเยา ห้วยผาโค้ง ห้วยผาใต้ ห้วยผาลันปีป ห้วยผาลาด ห้วยภูเก็ด ห้วยมะเขือพวง ห้วยม่วง ห้วยแม่เด่น ห้วยแม่ธาร ห้วยแม่ปู้ ห้วยแม่สะกิ้น ห้วยยาว ห้วยริน ห้วยเรียบ ห้วยเลา ห้วยเลิม ห้วยวังดิน ห้วยสบปู ห้วยสองน้ำใต้ ห้วยสองน้ำเหนือ ห้วยสะเล ห้วยสุ ห้วยแสงหล้า ห้วยหล้าไทร ห้วยหมี่ ห้วยหินให้ ห้วยอินตา ห้วยเอียบ ห้วยผาใต้ ห้วยหาด ห้วยสองน้ำใต้แงขวา

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยแม่สะกิ้น บ่อน้ำในไร่นา จำนวน 14 บ่อ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-4

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 8 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

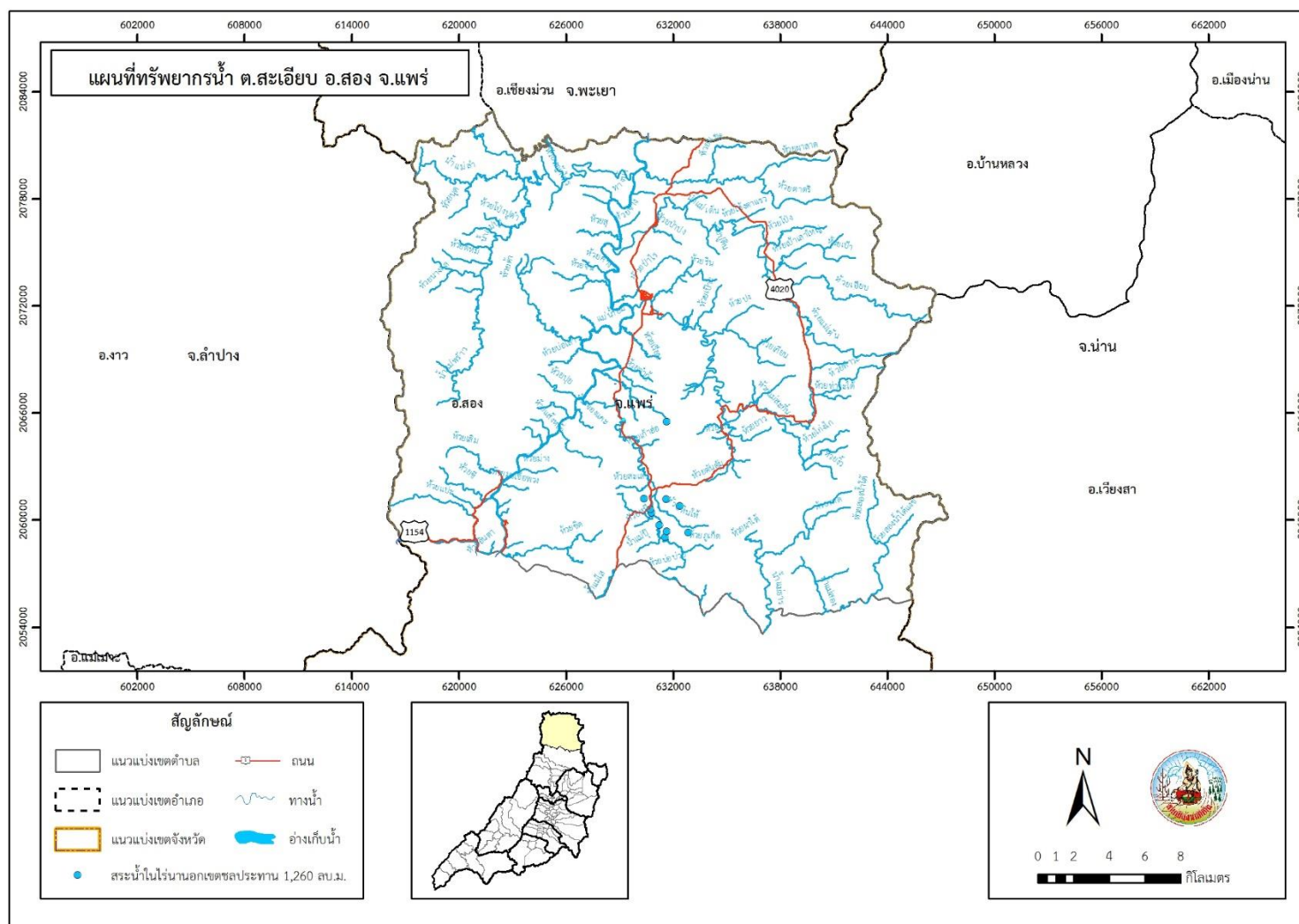
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	X	Y				
1	637156	2075839	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้	45	3
2	630521	2060332	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้	36	6
3	630280	2060371	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้	19	10
4	630812	2061190	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้	30	6
5	638139	2072924	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้	90	6
6	631013	2077026	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้	18	3.6
7	630878	2071598	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้	48	12
8	640095	2066017	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้	84	6

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2564)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-4 ทรัพยากรน้ำ ตำบลสะเียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย

1) ชุดดินเซียงใหม่ (Cm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA : ชุดดินเซียงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 57 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินกำแพงแสน (Kp) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kp-silB : ชุดดินกำแพงแสน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแบ่ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 21 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินลี (Li) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 44,460 ไร่ หรือร้อยละ 10.64 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 6 หน่วยแผนที่ดิน คือ

3.1) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปน กรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 19,215 ไร่ หรือร้อยละ 4.60 ของพื้นที่ตำบล

3.2) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC/b : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปน กรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 59 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

3.3) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปน กรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 67 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล

3.4) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD/st : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปน กรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ หินดานกระจายบนผิวดิน มีเนื้อที่ 13,707 ไร่ หรือร้อยละ 3.28 ของพื้นที่ตำบล

3.5) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปน กรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 440 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล

3.6) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE/st : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปน กรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ หินดานกระจายบนผิวดิน มีเนื้อที่ 10,972 ไร่ หรือร้อยละ 2.62 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 51,291 ไร่ หรือร้อยละ 12.26 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 4 หน่วยแผนที่ดิน คือ

4.1) หน่วยแผนที่ดิน ML-gclC : ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,395 ไร่ หรือร้อยละ 1.05 ของพื้นที่ตำบล

4.2) หน่วยแผนที่ดิน ML-gclC/b : ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคัณนา มีเนื้อที่ 158 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล

4.3) หน่วยแผนที่ดิน ML-gclD/st : ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจายกระจายบนผิวดิน มีเนื้อที่ 34,599 ไร่ หรือร้อยละ 8.27 ของพื้นที่ตำบล

4.4) หน่วยแผนที่ดิน ML-gclE/st : ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจายกระจายบนผิวดิน มีเนื้อที่ 12,139 ไร่ หรือร้อยละ 2.90 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินแม่ริม (Mr) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 12,970 ไร่ หรือร้อยละ 3.10 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 4 หน่วยแผนที่ดิน คือ

5.1) หน่วยแผนที่ดิน Mr-slB : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 858 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล

5.2) หน่วยแผนที่ดิน Mr-slC : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,471 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของพื้นที่ตำบล

5.3) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gslC : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 378 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล

5.4) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gslD : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 10,263 ไร่ หรือร้อยละ 2.45 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินแพร่ (Pae) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,023 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 3 หน่วยแผนที่ดิน คือ

6.1) หน่วยแผนที่ดิน Pae-slB : ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 720 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ตำบล

6.2) หน่วยแผนที่ดิน Pae-slB/b : ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคัณนา มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

6.3) หน่วยแผนที่ดิน Pae-slC/d3c : ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ ลึกปานกลางถึงชั้นกรวดหินมน มีเนื้อที่ 273 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล

7) ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทา (Pae-gm) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Pae-gm-sLB/b : ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคัณนา มีเนื้อที่ 71 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล

8) ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทา และมีศิลาแลงอ่อน (Pae-gm,pic) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Pae-gm,pic-sLB/b : ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทา และมีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคัณนา มีเนื้อที่ 911 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของพื้นที่ตำบล

9) ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 566 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

9.1) หน่วยแผนที่ดิน Pae-mw-sLB : ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 322 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล

9.2) หน่วยแผนที่ดิน Pae-mw-sLB/b : ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคัณนา มีเนื้อที่ 244 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล

10) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Sp-sLB : ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 283 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล

11) ชุดดินวังสะพุง (Ws) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 15,243 ไร่ หรือร้อยละ 3.65 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 4 หน่วยแผนที่ดิน คือ

11.1) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB : ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,368 ไร่ หรือร้อยละ 0.81 ของพื้นที่ตำบล

11.2) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB/b : ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคัณนา มีเนื้อที่ 251 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล

11.3) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC : ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11,556 ไร่ หรือร้อยละ 2.76 ของพื้นที่ตำบล

11.4) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC/b : ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคัณนา มีเนื้อที่ 68 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล

12) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,151 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

12.1) หน่วยแผนที่ดิน Ws-gm-clA : ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,036 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ตำบล

12.2) หน่วยแผนที่ดิน Ws-gm-clA/b : ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 115 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

13) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,124 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

13.1) หน่วยแผนที่ดิน Ws-mw-clB : ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 878 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล

13.2) หน่วยแผนที่ดิน Ws-mw-clB/b : ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 246 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล

14) ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก (Ws-vd) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB : ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

15) ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก และมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd,gm-clB/b : ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก และมีจุดประสีเทามีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 3,087 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของพื้นที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน SC : พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 281,021 ไร่ หรือร้อยละ 67.17 ของพื้นที่ตำบล

17) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,407 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของพื้นที่ตำบล

18) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 2,423 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของพื้นที่ตำบล
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1. Cm-lsA	ชุดดินเชิงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	57	0.01
2. Kp-silB	ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนแฉะ ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	21	0.01
3. Li-gclC	ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	19,215	4.60
4. Li-gclC/b	ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	59	0.01
5. Li-gclD	ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	67	0.02
6. Li-gclD/st	ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจัดกระจายบนผิวดิน	13,707	3.28
7. Li-gclE	ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	440	0.11
8. Li-gclE/st	ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจัดกระจายบนผิวดิน	10,972	2.62
9. ML-gclC	ชุดดินม่วงเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	4,395	1.05
10. ML-gclC/b	ชุดดินม่วงเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	158	0.04
11. ML-gclD/st	ชุดดินม่วงเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจัดกระจายบนผิวดิน	34,599	8.27
12. ML-gclE/st	ชุดดินม่วงเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ หินดาตกระจัดกระจายบนผิวดิน	12,139	2.90
13. Mr-slB	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	858	0.21
14. Mr-slC	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	1,471	0.35
15. Mr-gsC	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	378	0.09
16. Mr-gsD	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	10,263	2.45

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
17. Pae-sLB	ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	720	0.17
18. Pae-sLB/b	ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทา	30	0.01
19. Pae-sLC/d3c	ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ ลึกปานกลางถึงชั้นกรวดหินมน	273	0.07
20. Pae-gm-sLB/b	ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทา	71	0.02
21. Pae-gm,pic-sLA/b	ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทา และมีศาลาแล่งอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทา	911	0.22
22. Pae-mw-sLB	ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	322	0.08
23. Pae-mw-sLB/b	ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทา	244	0.06
24. Sp-sLB	ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	283	0.07
25. Ws-clB	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	3,368	0.81
26. Ws-clB/b	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทา	251	0.06
27. Ws-clC	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	11,556	2.76
28. Ws-clC/b	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทา	68	0.02
29. Ws-gm-clA	ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,036	0.25
30. Ws-gm-clA/b	ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทา	115	0.03
31. Ws-mw-clB	ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	878	0.21
32. Ws-mw-clB/b	ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทา	246	0.06

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
33. Ws-vd-clB	ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	41	0.01
34. Ws-vd,gm-clB/b	ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก และมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	3,087	0.74
35. SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	281,021	67.17
36. U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,407	0.58
37. W	พื้นที่น้ำ	2,423	0.58
รวม		418,150	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิทยทรัพยากรดิน (2563)

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
1. Cm-lsA	0-2	>150	ดี	ls	sl/ls	5.0-7.0	5.0-7.0	35-75	ปานกลาง	57	0.01
2. Kp-silB	2-5	>150	ดี	sil	sicl	5.5-6.5	6.0-7.0	35-75	ปานกลาง	21	0.01
3. Li-gclC	5-12	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	19,215	4.60
4. Li-gclC/b	5-12	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	59	0.01
5. Li-gclD	12-20	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	67	0.02
6. Li-gclD/st	12-20	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	13,707	3.28
7. Li-gclE	20-35	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	440	0.11
8. Li-gclE/st	20-35	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	10,972	2.62
9. ML-gclC	5-12	25-50	ดี	gcl	vgc/Cr	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	4,395	1.05
10. ML-gclC/b	5-12	25-50	ดี	gcl	vgc/Cr	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	158	0.04
11. ML-gclD/st	12-20	25-50	ดี	gcl	vgc/Cr	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	34,599	8.27
12. ML-gclE/st	20-35	25-50	ดี	gcl	vgc/Cr	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	12,139	2.90
13. Mr-slB	2-5	25-50	ดี	sl	vgscl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	858	0.21
14. Mr-slC	5-12	25-50	ดี	sl	vgscl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	1,471	0.35
15. Mr-gslC	5-12	25-50	ดี	gsl	vgscl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	378	0.09
16. Mr-gslD	12-20	25-50	ดี	gsl	vgscl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	10,263	2.45
17. Pae-slB	2-5	>150	ดี	sl	scl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	720	0.17
18. Pae-slB/b	2-5	>150	ดี	sl	scl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	30	0.01

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

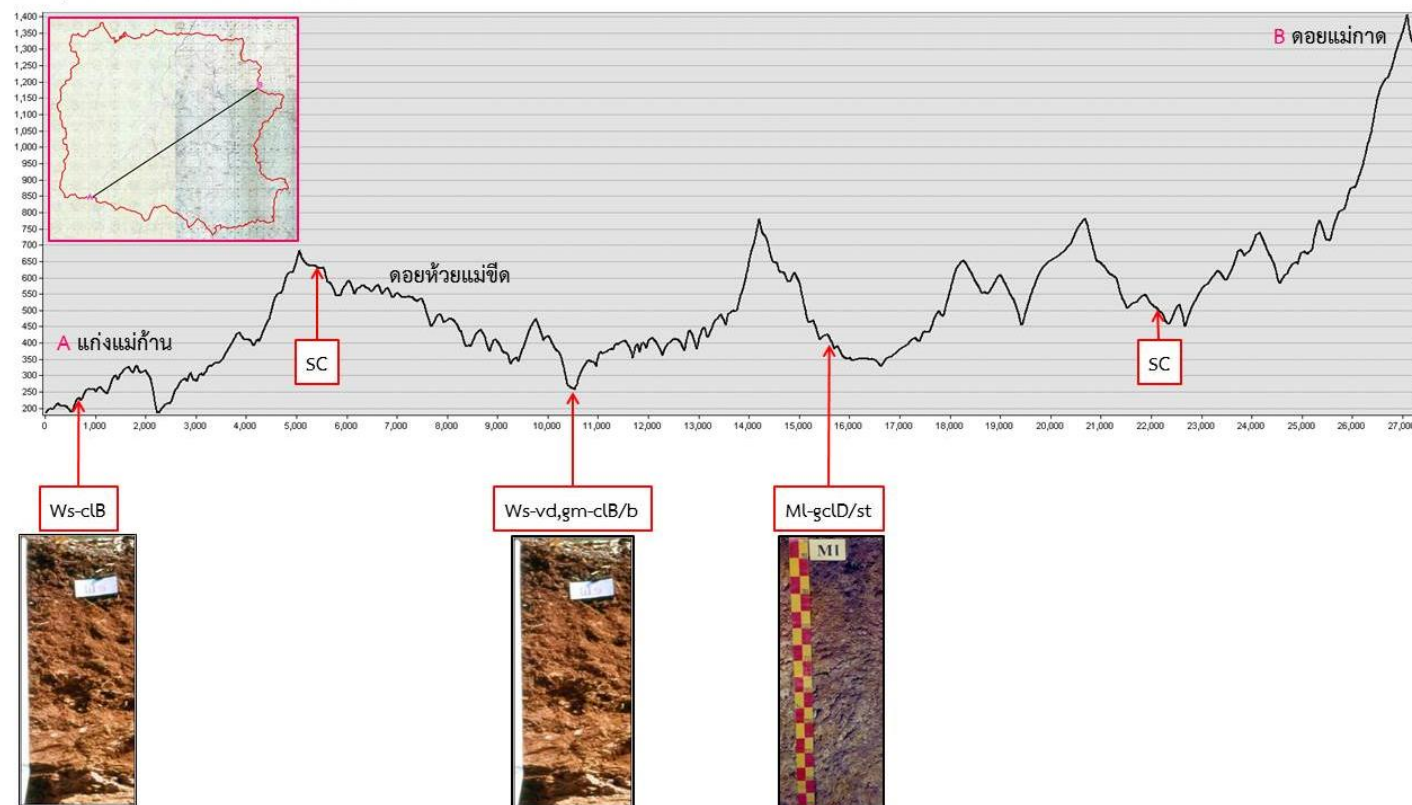
หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
19. Pae-slC/d3c	5-12	50-100	ดี	sl	scl/vgsl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	273	0.07
20. Pae-gm-slB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	sl	scl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	71	0.02
21. Pae-gm,pic-slA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	sl	scl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	911	0.22
22. Pae-mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	sl	scl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	322	0.08
23. Pae-mw-slB/b	2-5	>150	ดีปานกลาง	sl	scl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	244	0.06
24. Sp-slB	2-5	>150	ดี	sl	sl	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	283	0.07
25. Ws-clB	2-5	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	3,368	0.81
26. Ws-clB/b	2-5	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	251	0.06
27. Ws-clC	5-12	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	11,556	2.76
28. Ws-clC/b	5-12	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	68	0.02
29. Ws-gm-clA	0-2	50-100	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	1,036	0.25
30. Ws-gm-clA/b	0-2	50-100	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	115	0.03
31. Ws-mw-clB	2-5	50-100	ดีปานกลาง	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	878	0.21
32. Ws-mw-clB/b	2-5	50-100	ดีปานกลาง	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	246	0.06
33. Ws-vd-clB	2-5	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	41	0.01
34. Ws-vd,gm-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	3,087	0.74
35. SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	281,021	67.17
36. U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,407	0.58
37. W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,423	0.58
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										418,150	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

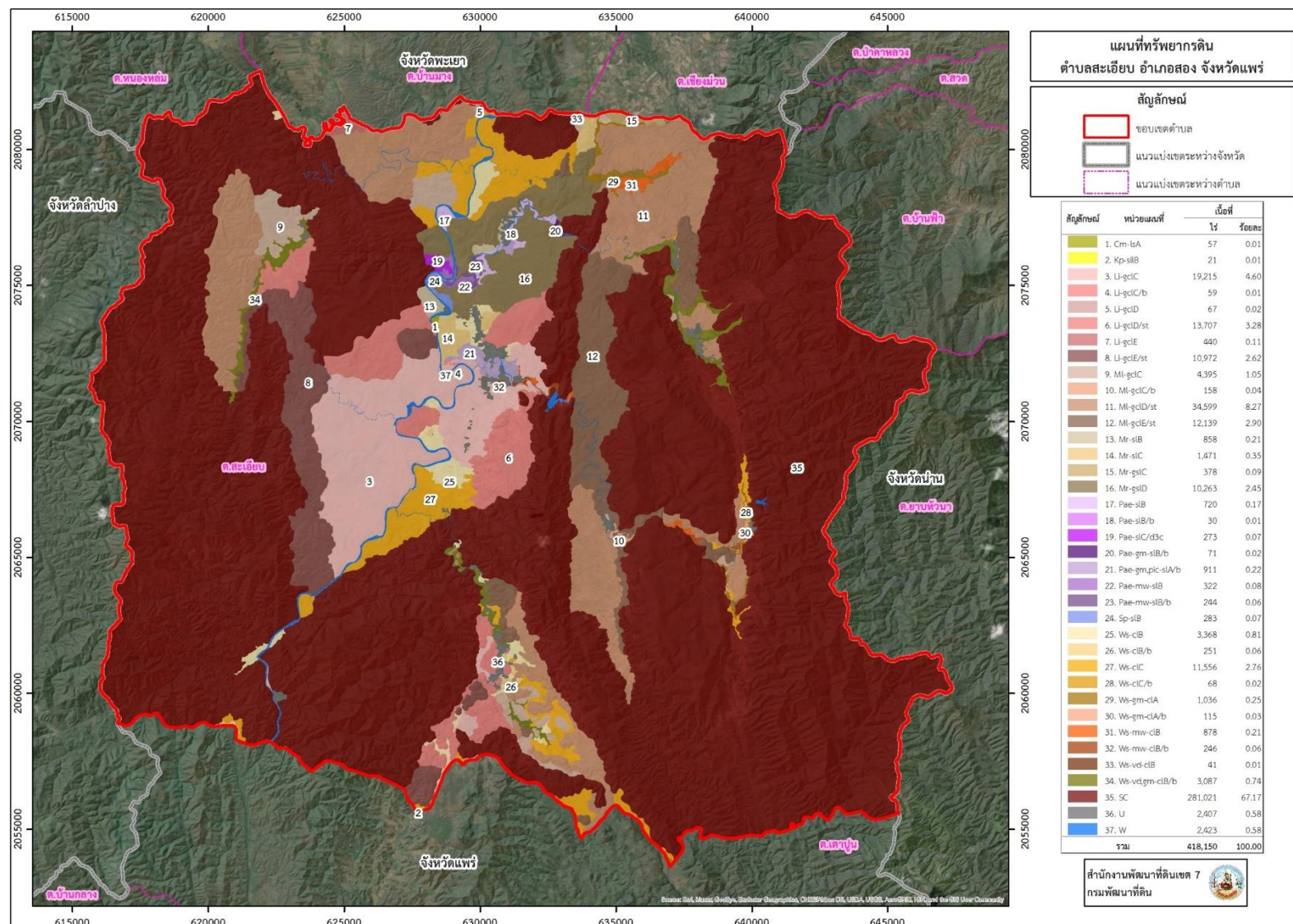
ความสูงระดับทะเลปานกลาง (เมตร)

รูปที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-7 ทรัพยากรดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

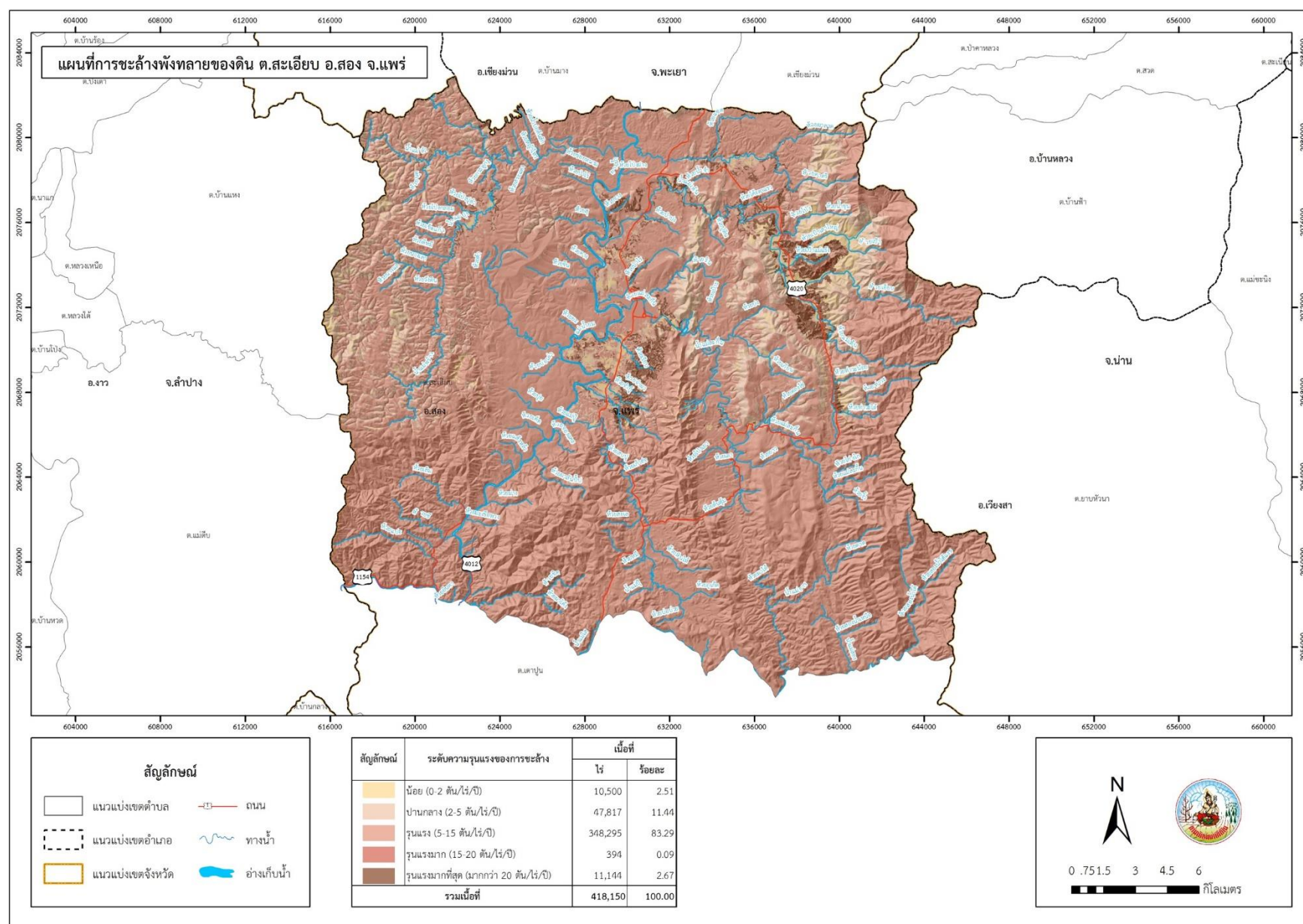
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	10,500	2.51
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	95,634	47,817	11.44
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	1,741,475	348,295	83.29
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	5,910	394	0.09
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	222,880	11,144	2.67
รวม	2,065,899	418,150	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลสะเอียบ คือ

- 1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม/ดินชะล้างพังทลาย
- 2) ปัญหาขาดแคลนน้ำ
- 3) ปัญหาการบริหารจัดการพืช
- 4) ปัญหาการตลาด
- 5) ปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 6) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน
- 7) ปัญหาการพัฒนาอาชีพ
- 8) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลสะเอียบ มีความต้องการ 8 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม/ดินชะล้างพังทลาย
- 2) แก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำ
- 3) แก้ไขปัญหาการบริหารจัดการพืช
- 4) แก้ไขปัญหาการตลาด
- 5) แก้ไขปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 6) แก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน
- 7) แก้ไขปัญหาการพัฒนาอาชีพ
- 8) แก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตสูง

1) กรณีการแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม/ดินชะล้างพังทลาย

- การวิเคราะห์ดินและคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- Zoning by Agri-map
- ต้องการองค์ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรเชิงรุก/ความเหมาะสมสำหรับ

การปลูกพืช

- แปลงต้นแบบ/ศูนย์การเรียนรู้
- มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันทั้งวิธีกล/วิธีพืช (แฝก)
- ปลูกหญ้าแฝกรอบแนวแหล่งน้ำเพื่อป้องกันตะกอนดินไหลลงแหล่งน้ำ
- องค์ความรู้ในการปลูกหญ้าแฝก, สายพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่
- องค์ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
- ส่งเสริมการรณรงค์/สาธิตการไถกลบตอซัง

การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 10,500 ไร่ (2.51%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 47,817 ไร่ (11.44%)
รุนแรง	เนื้อที่ 348,295 ไร่ (83.29%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 394 ไร่ (0.09%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 11,144 ไร่ (2.67%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว พบว่าการชะล้างพังทลายของดินในตำบลสะเอียบ มีความรุนแรงถึง 83.29% จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

การประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ถึงปานกลาง ควรมีการให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในอัตราที่เหมาะสมตามค่าวิเคราะห์ดิน

2) กรณีการปัญหาขาดแคลนน้ำ

- 2.1) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไร่และฝายทุ่งใหม่ หมู่ 1
- 2.2) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโป่ง หมู่ 2
- 2.3) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นห้วยเป้าและห้วยแม่เต็น หมู่ 4
- 2.4) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำอ้อ หมู่ 5
- 2.5) โครงการขุดลอกห้วยงำกู่และห้วยเรียบ หมู่ 6
- 2.6) โครงการขุดลอกห้วยระยะยาว ,ห้วยแม่เผ่า,ห้วยต้นไต้และห้วยเคียน หมู่ 7
- 2.7) โครงการขุดลอกหน้าฝายแม่สะกิ้น (สบห้วยกงไกร) และห้วยจั่ว หมู่ 8
- 2.8) โครงการก่อสร้างพังกันน้ำคลองส่งน้ำฝายแม่เต็นเหนือ หมู่ 9
- 2.9) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยสะกิ้น ๒ หมู่ 1,6,9
- 2.10) โครงการก่อสร้างปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน/ประปาภูเขา หมู่1
- 2.11) โครงการขุดบ่อบาดาล

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลสะเอียบ คือ สระน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง สระน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบสระน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 14 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งพื้นที่นาข้าวและพื้นที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้น้ำน้ำใต้ดินมาใช้นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

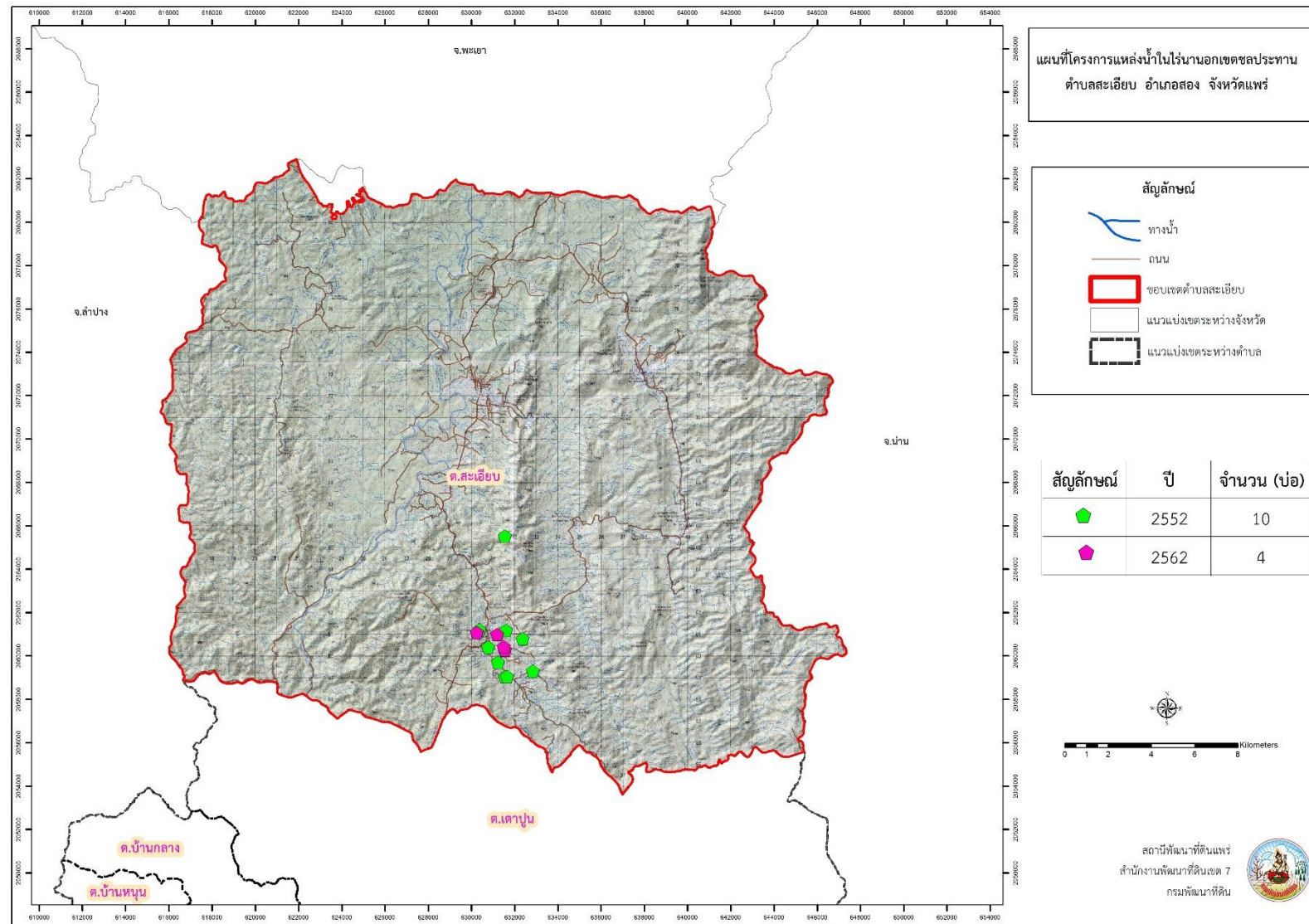
การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2552	10
2562	4

3) กรณีการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการพืช

- ต้องการพัฒนาพืชอัตลักษณ์ของท้องถิ่น (พืช GI)
- องค์ความรู้ในการเลือกพืชให้เหมาะสมกับดิน/พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่
- องค์ความรู้ในการบริหารจัดการดิน/การปรับปรุงดินเฉพาะหลุม
- องค์ความรู้ในการปลูกพืช (ทุเรียน/ผักหวาน)
- การจัดการวัชพืชทดแทนสารเคมีที่ยกเลิกไป
- การรวมกลุ่ม/แปลงใหญ่/สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน
- ส่งเสริมต้นกล้า การผลิตเมล็ดพืชพันธุ์ดี รวมกลุ่มกันผลิต
- ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสม (Zoning)
- องค์ความรู้การจัดการดิน/สารตกค้างในดิน
- ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย (ถั่วเหลือง)
- ถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลสะเียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

- ปลูกพืชทางเลือก เช่น มะม่วงหิมพาน ไม้ ควรมีการบริหารจัดการพืชให้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ

4) กรณีการแก้ไขปัญหาการตลาด

- การรวมกลุ่ม/แปลงใหญ่/สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน
- การวางแผนการผลิตก่อนปลูกพืช/องค์ความรู้ในการปลูกพืชนอกฤดู
- องค์ความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า/การจัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยว

เกี่ยว

- หาช่องทางการตลาดที่เกษตรกรเข้าถึงการตลาดได้ง่าย/การพัฒนาการตลาด

ออนไลน์

- พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อเข้าถึงช่องทางการตลาดออนไลน์

5) กรณีการแก้ไขปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

- ผลักดันพื้นที่เกษตรให้เข้าร่วมโครงการคทช./เขตปฏิรูปที่ดิน ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

6) กรณีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

- การพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกินและทางลำเลียงไถนา
- ความต้องการไฟฟ้าเพื่อการเกษตร
- พัฒนาส่งเสริม (โซลาเซลล์) แบบพลังงานทดแทน

7) กรณีการแก้ไขปัญหาการพัฒนาอาชีพ

- ส่งเสริมอาชีพเสริมนอกฤดูการเก็บเกี่ยว
- ส่งเสริมอาชีพการเพาะเห็ด
- ความต้องการเข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่แบบโครงการหลวง
- การแปรรูปผลผลิต/การส่งเสริมผลผลิต/การรวมกลุ่ม/วิสาหกิจชุมชน (กาแฟ)
- การรวมกลุ่มผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพร
- การรวมกลุ่มกันผลิตอาหารสัตว์ในรูปของวิสาหกิจชุมชน (ข้าวโพด/กระถิน)
- การรวมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ (ปศุสัตว์/ประมง)
- การเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

8) กรณีการแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตสูง

- การรวมกลุ่มการผลิต/แปลงใหญ่/สหกรณ์
- องค์ความรู้และทักษะความเชี่ยวชาญ

ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำนั้น พบว่าในพื้นที่ตำบลสะเอียบ มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีจำนวนมาก และใช้อย่างไม่ถูกต้อง ไม่มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน จึงต้องมีการส่งเสริมองค์ความรู้และคำแนะนำให้แก่เกษตรกร อีกทั้งควรสร้างการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาการราคาผลผลิตที่ตกต่ำ

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) น้ำขาดแคลน
- 1.2) ดินเสื่อมโทรม
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) ความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง และการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.3) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์
- 2.4) ภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้น

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 8 ประการ คือ

- 3.1) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์, ดินเสื่อมโทรม
- 3.3) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3.4) การเรียกร้องกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 3.5) ผลผลิตพืชตกต่ำ
- 3.6) ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 3.7) ขาดการพัฒนาอาชีพ การสร้างรายได้เสริม
- 3.8) ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 7 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอนดิน
- 4.2) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง
- 4.3) ที่ดินเสื่อมโทรม

- 4.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- 4.5) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.6) รายได้ของเกษตรกรลดลง
- 4.7) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

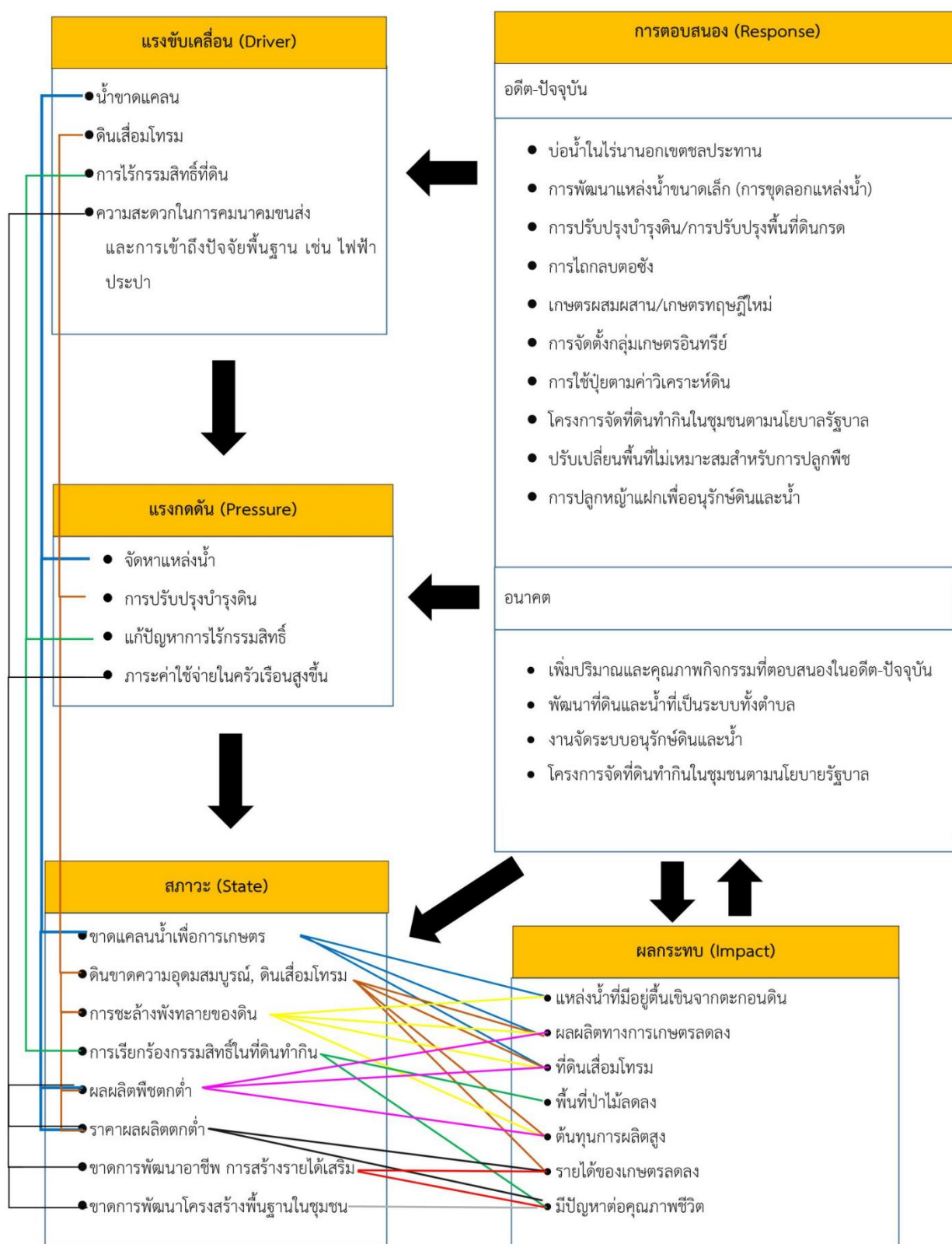
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต – ปัจจุบัน

- 5.1) บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 5.2) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (การขุดลอกแหล่งน้ำ)
- 5.3) การปรับปรุงบำรุงดิน/การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 5.4) การไถกลบตอซัง
- 5.5) เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่
- 5.6) การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์
- 5.7) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 5.8) โครงการจัดที่ดินทำกินในชุมชนตามนโยบายรัฐบาล
- 5.9) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช
- 5.10) การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

อนาคต

- 5.11) เพิ่มปริมาณและคุณภาพกิจกรรมที่ตอบสนองในอดีต-ปัจจุบัน
 - 5.12) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - 5.13) งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 5.14) โครงการจัดที่ดินทำกินในชุมชนตามนโยบายรัฐบาล
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี-ข้าวโพด ระบบนี้เป็นการปลูกข้าวนาปีตามด้วยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังนา โดยจะเริ่มหว่านกล้าข้าวในช่วงกลางเดือนมิถุนายน เพื่อที่จะเริ่มปลูกข้าวนาปีในช่วงต้นเดือนสิงหาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวนาปีตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน ในช่วงต้นเดือนธันวาคมซึ่งเป็นช่วงที่ดินยังคงมีความชื้นอยู่เกษตรกรจะเริ่มหยอดเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังนา และจะเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงปลายเดือนกลางเดือนเมษายน

2) ปอเทือง-ข้าวนาปี ระบบนี้เป็นการปลูกปอเทือง เพื่อปรับปรุงบำรุงดินก่อนการปลูกข้าวนาปี ซึ่งจะเริ่มหว่านปอเทืองในช่วงปลายเดือนเมษายน และเริ่มไถกลบปอเทืองตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมิถุนายนและจะเริ่มหว่านกล้าข้าวในช่วงกลางเดือนมิถุนายน เพื่อที่จะเริ่มปลูกข้าวในช่วงต้นเดือนสิงหาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวนาปีตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน

3) ข้าวนาปี ระบบนี้เป็นการปลูกข้าวนาปี ซึ่งจะเริ่มหว่านกล้าข้าวในช่วงกลางเดือนมิถุนายน เพื่อที่จะเริ่มปลูกข้าวในช่วงต้นเดือนสิงหาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวนาปีตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทือง เป็นการปลูกปอเทืองเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปอเทือง จะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม และจะปลูกปอเทืองหลังการเก็บเกี่ยว

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ สัก ยางพารา และปาล์มน้ำมัน

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง มะขาม

(รูปที่ 4-3)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ระบบพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าวโพด-ข้าวนาปี	ข้าวโพด					ข้าวนาปี						
ปอเทือง-ข้าวนาปี			ปอเทือง			ข้าวนาปี						
ข้าวนาปี						ข้าวนาปี						
พื้นที่ดอน												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					ข้าวโพด							
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทือง		ปอเทือง			ข้าวโพด						ปอเทือง	
ไม้ยืนต้น	ไม้ยืนต้น											
ไม้ผล	ไม้ผล											

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพดิน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีดิน 8 ชุดดิน และ 7 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา สัก มะขาม และลำไย

5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (คันสนีย์ อรัญวาส์ และคำณ ไทรพิภ, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอิมมัตวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pae-gm-slB/b Pae-gm,pic-slA/b Pae-mw-slB Pae-mw-slB/b Ws-gm-clA Ws-gm-clA/b Ws-mw-clB Ws-mw-clB/b และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Kp-silB Li-gclC Li-gclC/b ML-gclC ML-gclC/b Mr-slB Mr-slC Mr-gslC Pae-slB Pae-slB/b Pae-slC/d3c Sp-slB Ws-clB Ws-clB/b Ws-clC Ws-clC/b และ Ws-vd-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD Li-gclD/st Li-gclE Li-gclE/st ML-gclD/st ML-gclE/st Mr-gslD และSC

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอึดตัวเบส (n) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Kp-silB Pae-slB Pae-slB/b Pae-slC/d3c Pae-mw-slB Pae-mw-slB/b Sp-slB Ws-clB Ws-clB/b Ws-clC Ws-mw-clB และ Ws-mw-clB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC Li-gclC/b Li-gclD Li-gclD/st ML-gclC ML-gclC/b ML-gclD/st Mr-slB Mr-slC Mr-gslC Mr-gslD Pae-gm-slB/b Pae-gm,pic-slA/b Ws-clC/b Ws-gm-clA Ws-gm-clA/b และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE Li-gclE/st ML-gclE/st และ SC

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Kp-silB Li-gclC Li-gclD Li-gclD/st Li-gclE Li-gclE/st ML-gclC ML-gclD/st ML-gclE/st Mr-slB Mr-slC Mr-gslC Mr-gslD Pae-slB Pae-slC/d3c Pae-mw-slB Sp-slB Ws-clB Ws-clC Ws-gm-clA Ws-mw-clB และ Ws-vd-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC/b ML-gclC/b Pae-slB/b Pae-gm-slB/b Pae-gm,pic-sLA/b Pae-mw-slB/b Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-gm-clA/b Ws-mw-clB/b Ws-vd,gm-clB/b และ SC

สัก

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Kp-silB Pae-slB Pae-slC/d3c Pae-mw-slB Sp-slB Ws-clB Ws-clC Ws-gm-clA Ws-mw-clB และ Ws-vd-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC Li-gclC/b Li-gclD Li-gclD/st Li-gclE Li-gclE/st ML-gclC ML-gclC/b ML-gclD/st ML-gclE/st Mr-slB Mr-slC Mr-gslC Mr-gslD Pae-slB/b Pae-gm-slB/b Pae-gm,pic-sLA/b Pae-mw-slB/b Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-gm-clA/b Ws-mw-clB/b Ws-vd,gm-clB/b และ SC

มะขาม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Kp-silB Pae-slB Pae-mw-slB Sp-slB และ Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pae-slC/d3c Ws-clB Ws-clC Ws-gm-clA และ Ws-mw-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC Li-gclC/b Li-gclD Li-gclD/st Li-gclE Li-gclE/st ML-gclC ML-gclC/b ML-gclD/st ML-gclE/st Mr-slB Mr-slC Mr-gslC Mr-gslD Pae-slB/b Pae-gm-slB/b Pae-gm,pic-slA/b Pae-mw-slB/b Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-gm-clA/b Ws-mw-clB/b Ws-vd,gm-clB/b และ SC

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA Kp-silB Pae-slB Pae-mw-slB Sp-slB และ Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pae-slC/d3c Ws-clB Ws-clC Ws-gm-clA และ Ws-mw-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC Li-gclC/b Li-gclD Li-gclD/st Li-gclE Li-gclE/st Ml-gclC Ml-gclC/b Ml-gclD/st Ml-gclE/st Mr-slB Mr-slC Mr-gslC Mr-gslD Pae-slB/b Pae-gm-slB/b Pae-gm,pic-slA/b Pae-mw-slB/b Ws-clB/b Ws-clC/b Ws-gm-clA/b Ws-mw-clB/b Ws-vd,gm-clB/b และ SC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ยางพารา	สัก	มะขาม	ลำไย
1.Cm-lsA	S3 o	S2 o	S3 m	S3 m	S2 mo	S2 ms
2.Kp-silB	S3 o	S2 o	S3 m	S3 m	S2 mo	S2 ms
3.Li-gclC	S3 o	S3 r	S3 mr	N	N	N
4.Li-gclC/b	S3 o	S3 r	N	N	N	N
5.Li-gclD	N	S3 re	S3 mr	N	N	N
6.Li-gclD/st	N	S3 re	S3 mr	N	N	N
7.Li-gclE	N	N	S3 mre	N	N	N
8.Li-gclE/st	N	N	S3 mre	N	N	N
9.Ml-gclC	S3 o	S3 r	S3 mr	N	N	N
10.Ml-gclC/b	S3 o	S3 r	N	N	N	N
11.Ml-gclD/st	N	S3 re	S3 mr	N	N	N
12.Ml-gclE/st	N	N	S3 mrr	N	N	N
13.Mr-slB	S3 o	S3 r	S3 mr	N	N	N
14.Mr-slC	S3 o	S3 r	S3 mr	N	N	N
15.Mr-gslC	S3 o	S3 r	S3 mr	N	N	N
16.Mr-gslD	N	S3 re	S3 mr	N	N	N
17.Pae-slB	S3 o	S2 sn	S3 mr	S3 m	S2 msn	S2 msn
18.Pae-slB/b	S3 o	S2 sn	N	N	N	N

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ยางพารา	สั้ก	มะขาม	ลำไย
19.Pae-slC/d3c	S3 o	S2 snre	S3 m	S3 mr	S3 r	S3 r
20.Pae-gm-slB/b	S2 osne	S3 o	N	N	N	N
21.Pae-gm,pic-slA/b	S2 osn	S3 o	N	N	N	N
22.Pae-mw-slB	S2 osne	S2 osn	S3 m	S3 m	S2 mosn	S2 msn
23.Pae-mw-slB/b	S2 osne	S2 osn	N	N	N	N
24.Sp-slB	S3 o	S2 sn	S3 m	S3 m	S2 msn	S2 msn
25.Ws-clB	S3 o	S2 r	S3 m	S3 mr	S3 r	S3 r
26.Ws-clB/b	S3 o	S2 r	N	N	N	N
27.Ws-clC	S3 oe	S2 re	S3 m	S3 mr	S3 r	S3 r
28.Ws-clC/b	S3 oe	S3 re	N	N	N	N
29.Ws-gm-clA	S2 o	S3 o	S3 m	S3 mr	S3 or	S3 or
30.Ws-gm-clA/b	S2 o	S3 o	N	N	N	N
31.Ws-mw-clB	S2 o	S2 or	S3 m	S3 mr	S3 r	S3 r
32.Ws-mw-clB/b	S2 o	S2 or	N	N	N	N
33.Ws-vd-clB	S3 o	S1	S3 m	S3 m	S2 m	S2 ms
34.Ws-vd,gm-clB/b	S2 o	S3 o	N	N	N	N
35.SC	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : 1. คำอธิบายชุดดินดูจากตารางหน่วยแผนที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

2. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

r = ปริมาณน้ำฝน

o = การระบายน้ำ

b = ความอิ่มตัวด้วยต่าง

c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก

m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ

p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์

k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

a = ปฏิกิริยาของดิน

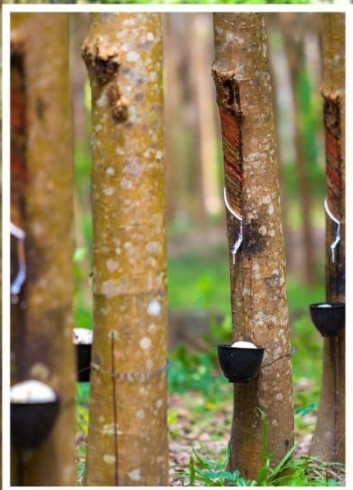
d = ความลึกของดิน

g = ความลาดชัน

s = เนื้อดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายความว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี ถแถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ การรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
		ประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2564	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ (พ.ศ.2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2564 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2564 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา ราชสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและเขตพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	401,658	96.05
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	11,243	2.69
2.1 เขตทำนา	2,119	0.51
1) เขตทำนาพื้นที่ดอน	2,119	0.51
2.2 เขตปลูกพืชไร่	5,562	1.33
1) เขตปลูกข้าวโพด	5,562	1.33
2.3 เขตปลูกไม้ผล	733	0.18
1) เขตปลูกส้ม	30	0.01
2) เขตปลูกมะม่วง	27	0.01
3) เขตปลูกมะขาม	562	0.13
4) เขตปลูกลำไย	114	0.03
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	2,829	0.67
1) เขตปลูกไม้ยืนต้นผลสม	75	0.02
2) เขตปลูกยางพารา	1,063	0.25
3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	54	0.01
4) เขตปลูกสัก	1,637	0.39
2.5 เขตปศุสัตว์	4	0.00
3. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,407	0.58
4. เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสีแกดล้อม	419	0.10
5. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	2,423	0.58
รวม	418,150	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 401,658 ไร่ หรือร้อยละ 96.05 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ปุงและป่าแม่เป้า ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่สอง ไม่รวมพื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 11,243 ไร่ หรือร้อยละ 2.69 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1) เขตทำนา

1.1) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 2,119 ไร่ หรือร้อยละ 0.51 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินม่วงเหล็ก (ML) ชุดดินแพร่ (Pae) ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทา (Pae-gm) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) และดินวังสะพุงที่ลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา
- แนะนำเกษตรกรในการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกข้าว
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำ
- 2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว
- 3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 5,562 ไร่ หรือร้อยละ 1.33 ของเนื้อที่ตำบล ขุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ขุดดินเชียงใหม่ (Cm) ขุดดินลี (Li) ขุดดินมวกเหล็ก (ML) ขุดดินแม่ริม (Mr) ขุดดินแพร่ (Pae) ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทาและมีสีลาแกอ่อน (Pae-gm,pic) ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ขุดดินสันป่าตอง (Sp) ขุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) ดินวังสะพุงที่ลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำผิวดินเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนองค์ความรู้เรื่องพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

3) เขตปลูกไม้ผล

3.1) เขตปลูกส้ม มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินแมริม (Mr) และชุดดินสันป่าตอง (Sp)

3.2) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินมวกเหล็ก (ML) และชุดดินวังสะพุง (Ws)

3.3) เขตปลูกมะขาม มีเนื้อที่ 562 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินลิ้ (Li) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) ชุดดินแมริม (Mr) ชุดดินแพร่ (Pae) ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทา และมีศิลาแลงอ่อน (Pae-gm,pic) ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) ดินวังสะพุงที่ลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.4) เขตปลูกลำไย มีเนื้อที่ 114 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินมวกเหล็ก (ML) ชุดดินแมริม (Mr) ชุดดินแพร่ (Pae) ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่ลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

อัตราที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- สร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล
 ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินกำแพงแสน (Kp) ชุดดินลี (Li) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) ชุดดินแม่ริม (Mr)
 ชุดดินแพร่ (Pae) ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทาและมีสีลาแกวอ่อน (Pae-gm,pic) ชุดดินวังสะพุง (Ws)
 ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่สีลมมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และพื้นที่
 ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน การปลูกป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง หรือการทำเกษตรแบบวนเกษตร

4.2) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 1,063 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินลี (Li) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) ชุดดินแมร์ม (Mr) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่ลึกลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm) และดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

4.3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 54 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินกำแพงแสน (Kp) ชุดดินลี (Li) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) ชุดดินแพร่ (Pae) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิตให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

4.4) เขตปลูกสัก มีเนื้อที่ 1,637 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินลี (Li) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) ชุดดินแมริม (Mr) ชุดดินแพร่ (Pae) ดินแพร่ที่มีจุดประสีเทาและมีศิลาแลงอ่อน (Pae-gm,pic) ดินแพร่ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ws-mw) ดินวังสะพุงที่ลึกมากและมีจุดประสีเทา (Ws-vd,gm)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

6.4.3 เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 2,407 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชน และระบบโครงข่ายคมนาคมจำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

(กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกิดขีดความสามารถของท้องถิ่น ควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

6.4.4 เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม

มีเนื้อที่ 419 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ที่ลุ่ม และบ่อขุดเก่า

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งรัดศึกษาสภาพพื้นที่ดังกล่าวและพิจารณากำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาพื้นที่ให้คงสภาพ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ บริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้ เพราะเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

6.4.5 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ

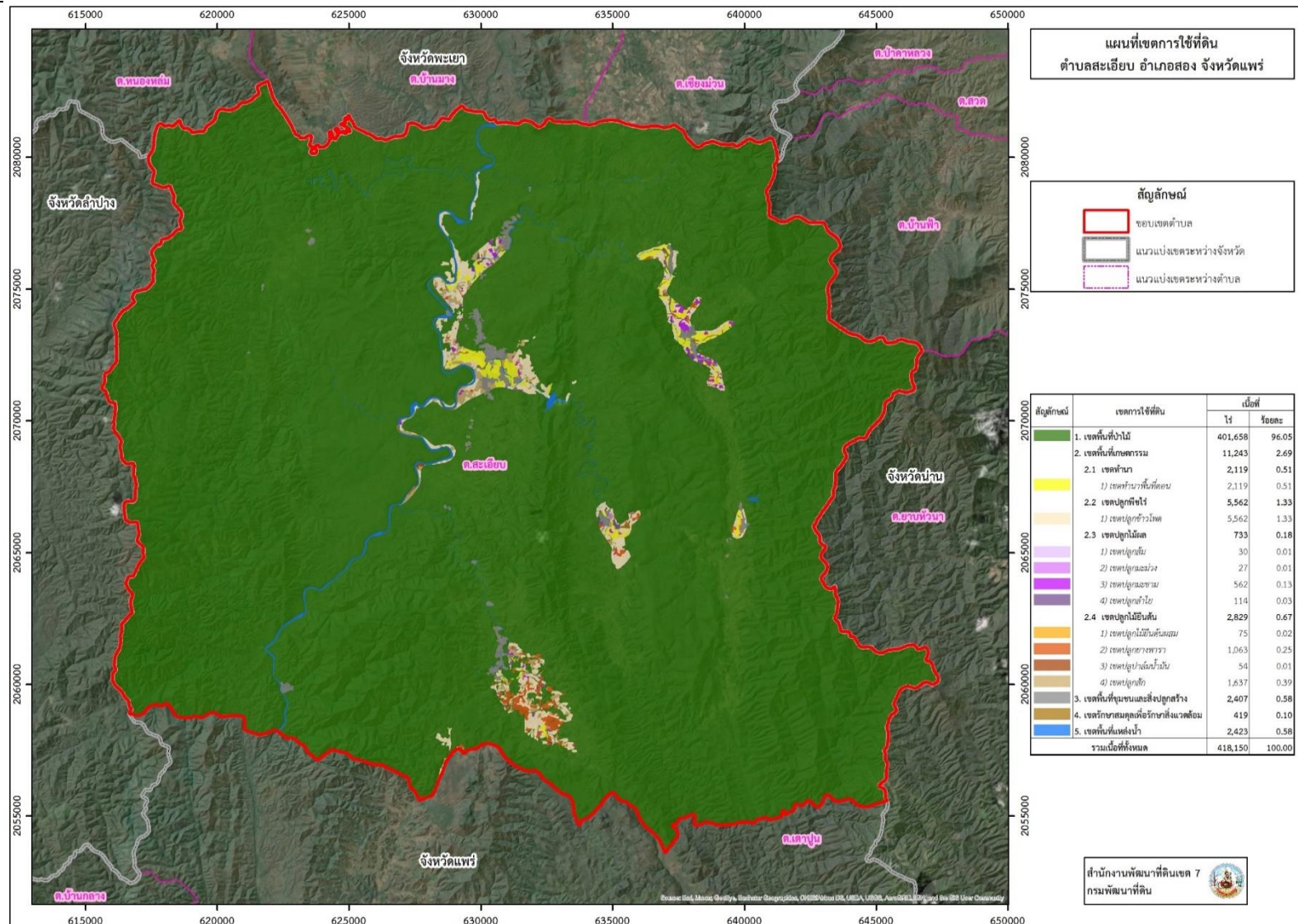
มีเนื้อที่ 2,423 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้น้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ระบบพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าวโพด-ข้าวนาปี	ข้าวโพด				ปอเทือง		ข้าวนาปี					ข้าวโพด
ปอเทือง-ข้าวนาปี			ปอเทือง			ข้าวนาปี						
ข้าวนาปี						ข้าวนาปี						
พื้นที่ดอน												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทือง		ปอเทือง			ข้าวโพด						ปอเทือง	
ไม่ยืนต้น	ไม่ยืนต้น											
ไม่ผล	ไม่ผล											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 และแผนล่วงหน้า ปี 2566-2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลเวียงต้า ไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลสะเอียบ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565-2568

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

- 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

- 1.1.6) การรณรงค์โกลบตอซัง
- 1.1.7) การจัดหาปูนโดโลไมท์
- 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.2.2) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้
 - 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) การจัดหาปูนโดโลไมท์
 - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
- 3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้
 - 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
 - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

- 1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.5) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.6) ส่งเสริมการวิเคราะห์ดินตำบลเวียงต้า (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.7) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอกลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.5) การอบรมให้ความรู้การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร (กรมพัฒนาชุมชน, กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.6) ส่งเสริมการวิเคราะห์ดินตำบลเวียงต้า (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.7) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2.8) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอกลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

3) เขตปศุสัตว์ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

3.1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแพร่,สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่)

3.2) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก,ชุดลอกฝาย,ชุดลอกลำห้วย,ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

4.1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (โครงการชลประทานแพร่,องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่วัดดอนชัย ต.สะเอียบ อ.สอง จ.แพร่ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำ พัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย

7.5.1การพัฒนาแหล่งน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไร่และฝายทุ่งใหม่
- 2) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโป่ง
- 3) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นห้วยเป้าและห้วยแม่เต็น
- 4) โครงการชุดลอกห้วยจำกู่และห้วยเรียบ
- 5) โครงการชุดลอกห้วยระยาว ,ห้วยแม่เผ่า,ห้วยต้นไต้และห้วยเคียน
- 6) โครงการชุดลอกหน้าฝายแม่สกิน (สบห้วยกงไกร) และห้วยจั่ว
- 7) โครงการก่อสร้างพังกันน้ำคลองส่งน้ำฝายแม่เต็นเหนือ
- 8) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยสกิน ๒
- 9) โครงการก่อสร้างปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน/ประปาภูเขา

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา (เขตทำนาพื้นที่ดอน) เนื้อที่ 2,119 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ 1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3) การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน 1.4) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยพืชสด) 1.5) การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 1.6) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 5,562 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 733 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,829 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ 1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
	1.5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.6) การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 4 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ 1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา (เขตทำนาพื้นที่ดอน) เนื้อที่ 2,119 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 5. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 6. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 5,562 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 733 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,829 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน(ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	4. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 5. การอบรมให้ความรู้การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร (กรมพัฒนาชุมชน,กรมส่งเสริมการเกษตร) 6. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล) 7. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 4 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแพร่,สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่) 2. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)
1.6 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 2,423 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานแพร่,องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) ตามรายละเอียดข้อ 7.5

แผนการใช้ที่ดินตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2565-2568)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			65	66	67	68		65	66	67	68		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												
นาดอน,พืชไร่,ไม้ ผล,ไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีฯ	ราย	100	100	100	100	400	2,500	2,500	2,500	2,500	10,000	พต.
นาดอน,พืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	2	2	2	2	8	59,500	59,500	59,500	59,500	238,000	พต.
นาดอน,พืชไร่,ไม้ ผล,ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุง ดิน	ไร่	500	500	500	500	500	7,500	7,500	7,500	7,500	30,000	พต.
นาดอน,พืชไร่,ไม้ ผล,ไม้ยืนต้น	1.4 การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	4	5,000	5,000	5,000	5,000	20,000	พต.
นาดอน,พืชไร่,ไม้ ผล,ไม้ยืนต้น	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	50	50	50	50	200	750	750	750	750	3,000	พต.
นาดอน	1.7 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์ฯ	ไร่	200	200	200	200	800	119,000	119,000	119,000	119,000	476,000	พต.

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2565-2568) (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			65	66	67	68		65	66	67	68		
นาดอน,พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	1.8 การพัฒนาคุณภาพดินใน ระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่	กลุ่ม	-	1	1	1	3	-	25,000	25,000	25,000	75,000	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ												
นาดอน,พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น,ปศุสัตว์	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	-	3	3	3	9	-	53,400	53,400	53,400	160,200	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน												
นาดอน,พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการ อนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000	120,000	120,000	120,000	120,000	480,000	พด.
นาดอน,พืชไร่,ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำ	ไร่	150	200	200	200	750	600,000	800,000	800,000	800,000	3,000,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563).** กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2564. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล.** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาชุมชน. 2562. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562.** กระทรวงมหาดไทย. แหล่งที่มา: <http://ebmn.cdd.go.th>, 26 สิงหาคม 2564.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. **หมอดินอาสาตำบลสะเอียบ ปี 2564.** ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **แผนพัฒนาการเกษตรตำบลสะเอียบ ปี 2561 - 2565.** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. **ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร.** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2562. **สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2562** กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดแพร่.** ไฟล์ข้อมูล.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2560. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile).** กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2563. **แผนที่ชุดดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile).** กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลสะเอียบ. 2562. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565).** เทศบาลตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่.
- สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่. 2562. **สถิติภูมิอากาศ.** กรมอุตุนิยมวิทยา. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. **บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** ไฟล์ข้อมูล.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report.** (AGL/INS), Rome.
- FAO. 1993. **Guidelines for Land Use Planning.** Rome.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture.** Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

ກາດຟນວກ

ภาคผนวก

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ¹

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำการอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ ป่า ทุ่ง ดุแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เกือบหา นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา ๑๒๖ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ²

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากร ป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่า พืช ดุแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เกือบหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรานี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลือนอยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ
กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร
และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

- 1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- 2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย
- 4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอกับการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงานประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และ

เงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

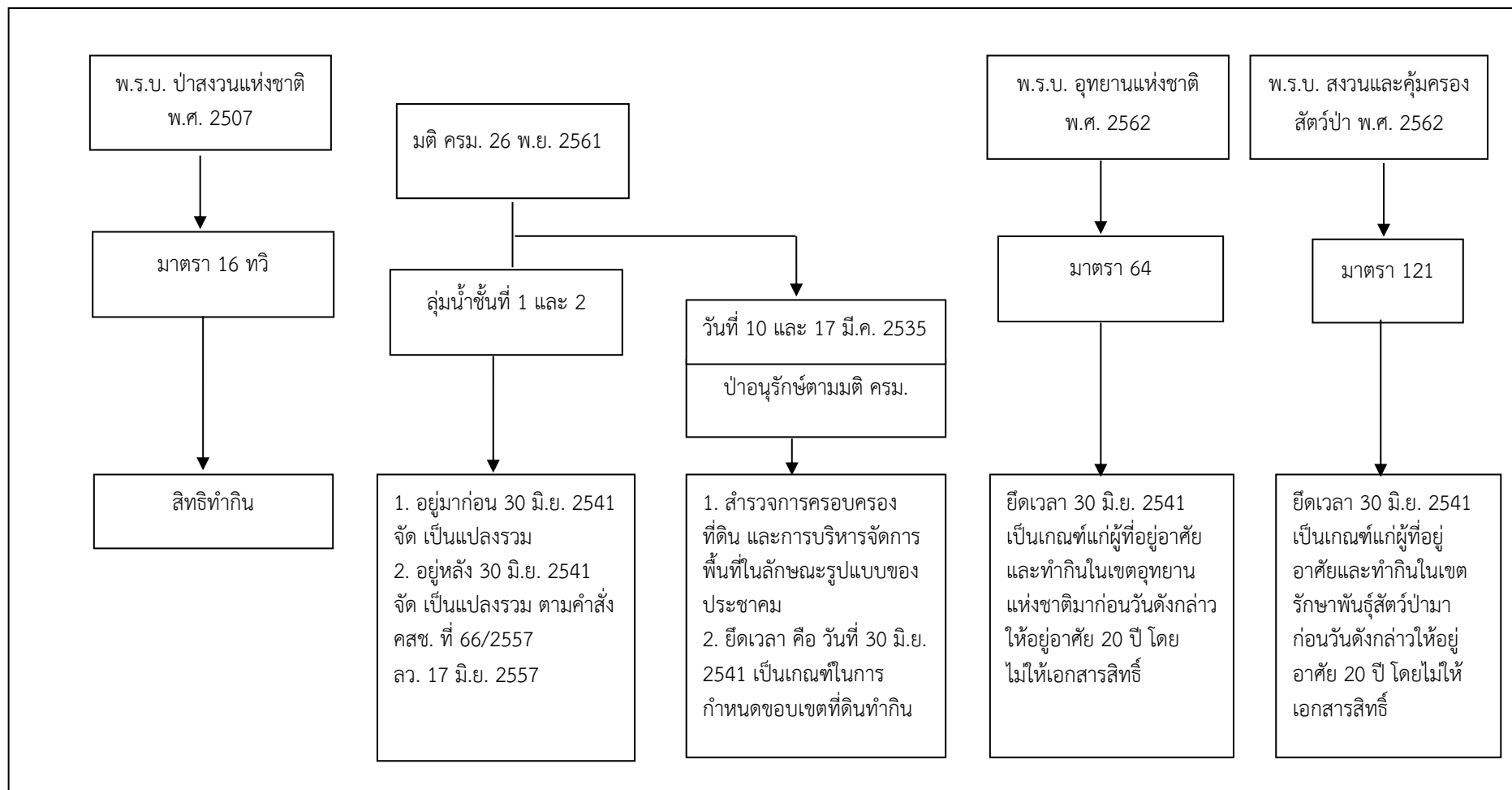
พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบาย รัฐบาล (คทช.)
กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตาม คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน ระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน
กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการความ สงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557	1.จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลง รวม 2.กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่าง ยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ 3.ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง 4.ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดการชะล้าง พังทลาย วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ ไม้ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดหา พันธุ์ไม้และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินใน ระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของ ต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและ พืชพื้นล่างด้วย

พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์ 1. <u>หลักการจัดการพื้นที่</u> เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม ไม่มีการจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และเป็นการให้สิทธิทำกินมิให้เอกสารสิทธิ 2. <u>แนวทางการจัดการพื้นที่</u> ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชุมของชุมชน โดยมีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับ คือ 2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการสำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน 2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้น ๆ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ 3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป

พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
กลุ่มที่ 5 ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน -พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม - พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร	1. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน 1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่าง ๆ 1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะกรรมการบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด 2. คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ 2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป 2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง 2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน 3. คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์ 3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต 3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ 3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี 3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบูรณาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ

รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

คณะผู้จัดทำ

นายนครินทร์	ชมภู
นายศรัณณพงศ์	ชัยวัฒนกุล
นายอรรถพันธ์	ศรีสุภาโอฬาร
นายदनัย	พรอำนวยลาม
นางฉัตรนภา	พรมล่องวัน
นางสาวกรรณก	ดีพรมกุล
นายวิจิต	ปั่นวงศ์
นางสาวสลิรัตน์	วงศ์จันทร์

